

Pályázatok

Pályázatok és apróhirdetések díjazása: Minden szó egyszeri beiktatása 16, vas- tagon szedett betűkből 32 fillér. Állást- keresőknek 10, ill. 20 fillér. Legkisebb hirdetés díja 2 pengő. Az összeg előre küldendő be; lehet 10 filléres levélbé- lyegekben is.

A füzesabonyi aut. orth. izr. hitköz- ség pályázatot hirdet kántor-metszői képességgel rendelkező egyének részére, a tanító-, samesz és mikvóh-kezelői állás- ra. Kellemes hangú fiatal talmidchóchom magyar állampolgárok küldjék be pályá- zataikat, melyekben kor, családi állapot, képzettség és esetleges eddigi működés megjelölendő. Javadalmazás megegyezés szerinti. Költséget csak a megválasztott- nak térítünk.

Schlosser Kálmán hitk. elnök.

CSALÁDI HIREK

(Négy sorig 4 P, azonfeüli soronkint 1 P)
Kurec Jolikt Foktő, eljegyezte Katz Henrik Kiskunhalas. (A halasi T.B. sziv. gratulálja díszelnökét.)

Ehrenreich Bertuskát a megdics. mádi főrabbi z. c. l. leányát eljegyezte Fried Izráel, Fried Áron rabbi fia, Tiszalök.

Donath Erzsikét Pápa, eljegyezte Guttmann Ernő Ujfehért. (Az újfehértői T. B. sziv. gratulál a leányknak.)

Mermelstein Fánika Ilonok és Salamon Simon Sevlus f hó 9-én tartják esküvőjüket.

Pfeifer Ráchelet Pápa eljegyezte Fran- zos Pinchosz Bonyhád.

Salamon Arankát Bpest, eljegyezte Weisz József, Nagyecsed-Bpest. (A nagy- csesdi T. B. sziv. gratulál.)

Neustadt Mancit Szombathely (Dun- Streda) eljegyezte Tauber Jakob, Tauber Jechiel fia Dun-Streda.

Menyasszonyi ajándékok, óra és ék- szerárak legmegfizhetőbb vétel és el- adási forrás! GESTETNER IMRE, Újpest, Hajnal-u. 11. Budapesti tele- fon 495-119. Ékszertervező.

ELADÓ BRILLIÁNS ékszerekért nagy árat fizetek. Mindennemű ékszer, óra jutányosan beszerezhető: Streicher Béla, Teréz körut 31. Telefon: 310-879. Szombaton zárva.

Nyilvános jogu izr. polgári iskolával és Talmud- Tórával kapcsolatos orth. fiuinternátusba Vácon

megkezdődtek az előjegyzések a köv. tanévre. Prospektust küld: **HERSCH IZR. INTERNÁTUS, VÁC.**

Orthodox Izraelita Leányinternátus, Vácon

elemi, polgári és kereskedelmi tanulók részére. Modern épületben a legkényesebb igényeket kielégítő higiénikus berendezéssel. Bőséges ellátás. Családi és val- láserkölcösös nevelés. Egészségügyi és tanulmányi gondos ellenőrzés. Komoly felügyelet. Német társalgás. — Prospektus. **HIRSCHFELD LEÁNYINTERNÁTUS, VÁC.**

Apró hirdetések

ÓBÁNYÁN, Mecsek gyöngye, Bonyhád mellett, magaslati erdő közepén, orth. kóser étkezés 4 P naponta. Felvilágosí- tás: Pollák Oszkár, Bonyhád.

VALLÁSOS, perfekt német kisasszonyt keresek gyermekeim mellé, aki amel- lett önállóan főzni is tud, Varnni tu- dók előnyben. Jelige: „Jó bánásmód”.

29 ÉVES szombattartó fiatalember Bu- dapesten biztos ipari állásban, havi 80 P fizetéssel, elvenne urileányt ipari szakmával és biztos keresettel. Jelige: „Esetleg bemősülne.”

FÉRJHEZADNÁM szép, fess, városi leá- nyomat 5000 P hozománnyal 35—45 éves vallásos intelligens uriemberhez. Jelige: „Vidékre is”.

VAGYONNAL és megélhetéssel bíró 59 éves özvegy talmidchóchom nőül venne 44—48 éves hósev gyermektelen öz- vegyasszonyt, vagy leányt. Jelige: „Dunántuli”.

KERESÜNK azonnali belépésre, feltét- len megbízható és teljesen önálló orth. házvezetőt. Részletes ajánlatot kér- nek: *Herczog Fivérek* főszernagykeres- kedők, Tab.

ÉPÜLETFA, vagy egyéb kereskedői szakmában gyakornoknak, vagy rövi- debb időre tanulónak elhelyezkedne 4 középiskolát és jesivát járt 20 éves fiatalember. Jelige: „Dolgozni szeret- nek”.

TANULÓNAK felveszek azonnala két megbízható vidéki fiút teljes ellátással, fűszer-, üveg-, porcellán-, textil-, rö- vid. és köttőtáruüzletembe. Aki már fűszerüzletben volt, előnyben. Geiger Sámuel, Nagyléta.

SEGÉDET keresek férfi- női konfekció- és uridivatáru üzletembe vidéki város- ban. Csak speciális konfekciós és ön- álló eladók pályázhatnak. Jelige: „Szombattartó”.

SZIGORUAN vallásos, ügyes leány, ki a háztartás minden ágazatában jártas, azonnala felvétetik. Cseléd van. Herbst Jakabné, Hajdunánás.

CSINOS, szorgalmas, vallásos vidéki üz- letleány megismerkedne násülendő 32— 42 éves orth. férfivel. Jelige: „Jelent- kezik a rendeltetett”.

TÜZHARCOS, ki bankgaranciával ren- delkezik, az építési-, vas-, gép- és fa- szakmában perfekt, könyvel és levelez, bármilyen szombattartó állást vállalna. Megkeresést „Tűzharcos” jelígre kér.

Jeligés hirdetések feladóinak címét diszkrécióban tartjuk.

BORKEZELESHÉZ gyakornoknak ajánlkozok bócher némi hozzáértéssel. Jelige: „Ügyes és fizikumos”.

ORTH. NŐ Bpestben, főzésre, takarításra, vagy gyermekek mellé ½ napra ajánl- kozik. Kitünő referenciákkal rendelke- zik. Jelige: „Megbízható.”

OKLEVÉLES állástalan tanítók, tanító- nők és tanárok szerény díjazásért eredményesen készítenek elő pót- és magánvizsgákra. Országos Izraelita Tanítóegyesület titkársága, VII., Wes- selényi-u. 44. (Tel.: 144-085.)

DIÁKLEÁNY pesti orth. házaspárnál gondos uri otthonot talál. Jelige: „Isko- lákhoz közel.”

TEJCSARNOK, vagy tejgazdaság, mely- nek nagyobb mennyiségű kóser tej át- vételére szüksége van, közölje címét. Lieber Béla, Mezőkövesd.

KERESSET nélküli munkaképes hitsorsó- sokat keresekhez juttat: Bikur Cholim Egyesület, Dessewffy-utca 23.

UJHUTA klimatikus gyógyhely. (700 m.) Megnyit a Joli-villában az orth. kóser penzió. Kívánatra prospektus. *Printz Lajos, Ujhuta, Joli-villa.*

OKL. tanítónő külön német képzéssel több évi gyakorlattal, tanévre elemi- polgári tanulók csoportos oktatását, vagy házitanítói állást vállal. Jelige: „Felelősséggel.”

Jeligés levelek továbbításához 20 filléres bélyeg mellékelendő.

ÜDÜLJÖN ZUGLIGETBEN! Árnyas-út 10. (Szarvasnál.) Modern, gyönyörű fekvésű kertés villa. Elsőrendű orth. ellátás tanulónak is. Tel.: 164-838.

KERESEK I. polg. fiamhoz gyakorlat- tal bíró orth. tanítót. Német-angol előnyben. Jelige: „Vallásos.”

MÁTRAFÜREDEN megnyit az elis- mert első orth. kóser **KLEIN PENSIO** Folyóvízes szobák.

JÓMEGJELÉNÉSÜ 28 év körüli perfekt üveges és képkeretező segédet azon- alra felveszek. Jelige: „Agilis”.

ÖZVEGYEMBER szigorúan vallásos, biztos megélhetésű állásban, hozzáillő leányt keres feleségül. Részletesebben levélben. Jelige: „Boldog”.

SZÜLÖK FIGYELMÉBE! Küldje gyer- mekét kíséret nélkül a kitünő subal- pini levegőjű Mátrafüredre az orth. kóser Klein-penzióba ahol külön mo- dern, folyóvízes, fürdőszobás villában lesznek elhelyezve. Orvosi felügyelet.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos: **GROSZBERG JENŐ**
Klein S. nyomda, Bpest, VI. Lovag-u. 14.
Telefon: 1-111-96.

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította: Szerkesztőség és kiadóhivatal: **BUDAPEST, VI., EÖTVÖS-UTCA 26/C.**
Groszberg Lipót **ל. גר.** Telefon: 1-238-08. Csekkszám: 50.791.
Szerkeszti: **Groszberg Jenő**
Egész évre 20 pengő. Külföldre P 25.

Az eviani konferencia a Központi Bizottság ülésén

Kahan-Frankl Samu orthodox központi irodai elnök e hó 17-ikére, szerdára sürgős központi bizottsági ülést hívott egybe. Április óta ezévbén a Központi Bizottság már harmadszor ülésezett, aminek indoka a mai súlyos viszonyokban és a megoldásra váró nagyfontosságú és sürgős feladatokban található. Az ülést Kahan-Frankl Samu elnök vezette és azon a Közp. Iro- ra részéről még dr. Reiner Imre jogtanácsos vett részt. A bizottság főorbbitagjai közül megjelentek Strasser Salamon debreceni, Synders Bernát győri, Sussmann Viktor budapest-kecskeméti és Vorhand Mózes makói főorbbiak. A világi tagok közül óbudai Freudiger Ábra- ham m. kir. kormányfőtanácsos, Klein Márkus, Korein Dezső (Budapest), Németi Sándor (Nyiregy- háza), Krausz Mór (Debrecen), Kornitzer Salamon (Szerencs), Rubin Márton (Sátoraljaújhely), Lefko- vits Jenő (Nyirbátor), Frey Sámuel (Szombathely) és Berger Benő (Újpest) vettek részt az ülésen. Bern- feld Sámuel sajnalatos betegsége még mindig akadályozta a tanácskozáson való megjelenésben.

Meghívást kapott a bizottsági ülésre dr. Deutsch Adolf országos képviselősi tag, a budapesti ortho- dox hitközség iskoláinak igazgatója is, hogy szemé- lyesen számolhasson be a július havi eviani menekült- ügyi konferenciáról, amelyen a Központi Iroda meg- bízásából, megfigyelőként részt vett.

A központi bizottsági ülés sürgős egybehívását éppen azok a problémák tették szükségessé, amelyek egyrészt ezen a téren, másrészt a különböző körülmé- nyek folytán nehéz viszonyok közé került orthodox zsidók helyzetén való segítséssel kapcsolatosan fel- merültek. **Ugyanis állást kellett foglalni annak a konkrét javaslatnak tárgyában, amely egy orthodox- neológ idevonatkozó együttműködést illetően felme- rült.** A Központi Bizottság összes tagjai behatóan ta- nácskoztak az ajánlott tervről és azt az egyhangú határozatot hozták, hogy ebben az egész magyar zsi- dóságot eminensen érintő nagyfontosságú kérdésben **a mai súlyos körülmények között az orthodoxia kész elvileg együttműködni egy ad hoc alakulatban a nem- orthodox szervezeti zsidósággal.** Felhatalmazta a Bi- zottság a Központi Iroda vezetőségét, hogy az együtt- működés előfeltételeit és módozatait az ismertetett keretek között — a vallási és egyéb orthodox érde- k biztosítása mellett — mielőbb tárgyalja le a kongresz- szusi zsidóság vezetőségével.

A központi bizottsági ülésen dr. Deutsch Adolf részletes jelentést tett az eviani konferencia lefolyá- sáról és határozatairól, továbbá azokról az értékes kapcsolatokról, amelyeket a külföldi nagyobb zsidó segítségnyújtó vezetőkkel történt tárgyalások eredmé- nyeztek. A Bizottság tagjai nagy figyelemmel hall- gatták dr. Deutsch Adolf előadását és úgy Kahan- Frankl Samu elnök, mint a Bizottság rabbi- és világi tagjai őszinte köszönetüket nyilvánították fáradozá- saiért és értékes önzetlen szolgálataiért.

A napirend során tárgyalatott még a s'chitó-tilalom és az ezzel kapcsolatosan szükséges teendőik kérdése is. Sajnalatosan állapototott meg, hogy még mindig fennállanak azok a nehézségek, amelyek a s'chitó megengedését akadályozzák. A Központi Iro- da a tilalom feloldása érdekében továbbra is a leg- nagyobb erőfeszítést fejt ki.

Az új szentföldi vértanu

R. Mordecháj Schwarz! Alig csillapultak le a Szentföldön a pár hét előtt egy lengyel-zsidó fiún végrehajtott kivégzés izgalmai, a palesztinai angol kormány végrehajtott egy másik halálos ítéletet is. Kedden hajnalban az akkói törvényszék udvarán ki- végezték a komáromi származású Mordecháj Schwarz segédrendőrt. Az előzmények a következők: Egy éj- szaka, amikor a főkormányzó táboránál állott őrt, az éjszaka sötétjében gyanus zajt hallott, mire a zaj irányába lőtt és halálosan megsebezte arab rendőrtársát. Noha Schwarz az utolsó pillanatig ár- tatlanságát hangoztatta, az összes fórumok megerő- sítették a halálbüntetést és a főkormányzó a kegyel- mi kérést elutasította annak ellenére, hogy a segéd- rendőr érdekében az egész csehszlovákiai zsidóság ak- cióba lépett. Többek között a nyitrai, galantai és su- rányi jesivák, — melyeknek szolid, jóra való, szorgal- mas, jámbor növendéke volt az elítélt — fordultak többszáz aláírással beadványban az angol gyarmatügyi minisztériumhoz és hangoztatták, hogy nemes előléte folytán teljesen kizárt dolog Schwarzot szándékos gyilkossággal gyanúsítani. Mind nem használt sem- mit. Az ártatlan vértanu esete példátlan izgalomba hozta Palesztina zsidóságát. — Hásém jeráchém!

Az ausztriai események
Certifikátot kapnak a rajkai hajó menekültekjei

A „Zsidó Távirati Iroda” jelentése szerint a náci-hatóságok következetesen folytatják a leghatékotlenebb rendszabályok alkalmazását a zsidókkal szemben. Most az jutott eszükbe, hogy be akarják tiltani a rituális házasságkötést és válást. Ennek hírére többszáz zsidó fiatal, akik Palesztinába akarnak menni, sietve megtartották esküvőjüket. Egy szadista jellegű törvénytervezet előírja, hogy házasságot zsidók tartoznak legalább 3 nemesedig visszamenőleg bizonyítani zsidó származásukat.

Líz 600 főnyi zsidó lakossága parancsot kapott a városnak szeptember 1-ig való elhagyására. Grazbán letartóztatják az összes jobb módú zsidókat és az egész 2000 főnyi stájerországi zsidóságot köteleztetett a kivándorlásra. Miután eddig már kiűzték 3000 zsidót Burgenlandból, a még ottmaradt ötszázat koncentrációs táborba való internálással fenyegetik, ha nem emigrálnak.

Augusztus 1-ig 25.000 zsidó váltott Bécsben útlevelet *kivándorlásra*.

Ismeretes a maroknyi köpcsényi zsidóság tragédiája, akiket rajtaütésszerűen Peszach első napján űzték ki otthonukból a nácihatóságok és több nap hányattatásuk után a magyar hatóságok engedélyével egy Rajka mellett horgonyzó dunai uszályon helyezték el. Az uszály lakói eleinte mintegy hatvanan voltak, köztük az agg Perls köpcsényi főrabbi és neje. A főrabbi és felesége részére már régebben sikerült tartózkodási engedélyt *szerezni* Pozsonyban, ahol az orth. hitközség felvette az Aggokházába. Néhanan a slepper lakói közül amerikai hozzátartozói révén beutazási engedélyt kaptak az Egyesült Államokba, *mintegy ötvenen azonban még mindig a teherhajó lakói* és jóllehet a rajkai hitközség mintaszerűen gondoskodik ellátásukról, ez a helyzet mégis tarthatatlan. Csodálatos, hogy mindezekig semmiféle intervenció nem használt, se Evian, se London nem volt hajlandó ezen a négy tucat emberen

megkönyörülni. Míg azután f. hó 10-én a prágai Palesztina-hivatal távirati értesítést kapott a cionista exekutívától Jeruzsálemből, hogy kiutaltak certifikátokat ezeknek a szerencsétlen burgenlandi hajótörötteknek, akik így rövidesen majd a Szentföldön letelepedhetnek.

Svájca az utóbbi hetekben Németországból és Ausztriából több mint ezer zsidó szökött át törvényellenes úton. Miután ezt a hatóságok megállapították, elhatározták, hogy semmiesetre sem engedik meg ezeknek a menekülteknek Svájcban maradását, de türelmi időt engednek nekik, tekintettel arra, hogy a svájci zsidószövetség felelősséget vállalt, hogy svájci tartózkodásuk alatt ellátja őket a kellő anyagi eszközökkel. Kimondták továbbá, hogy minden osztrák-német zsidót, aki ezentúl svájci területre szökik, haladéktalanul visszatoloncolnak Németországba. — *Menekültárs!*

A Szentföldről

Hétfőn Haifánál nagyobb csapat arab bandita megtámadott egy tehergépkocsit. *Nyolc zsidó vesztette életét*; közülük hat segédrendőr volt. Ramállah környékén a katonaság megütöközt a fegyveres arab bandákkal. A harcban több arab életét vesztette. Jeruzsálemben egy arab rendőrt súlyosan megsebesítettek, egy arab járőrelőt pedig megöltek.

Az angol felosztási bizottság a napokban tért vissza Jeruzsálemből Londonba. Máris megállapítható, hogy a kormányban, ill. a felosztási bizottságban meglehetősen ellentétek merültek fel Palesztina felosztása kérdésében. Bizonyos értesülések szerint Anglia teljesen eltekintene a Palesztinában létesítendő arab állam tervétől, a zsidó államot pedig egészen szűk határok között, mégpedig a Saron síkság területén valósítanák meg Tel-Avivtól Atlitig, az ország többi része változatlanul mandatárius terület maradna.

Budapesti orth. izr. leányinternátus
 Miniszterileg engedélyezett leánytovábbképző, vallásos zsidó nevelés, kereskedelmi képesítés. Idegen nyelvek. Iparművészet. Általános művelődés.
 Felvilágosít: STERN MAGDA, a bpesti orth. hitk. leánytovábbképző vezető-tanára, Bpest, VII., Damjanich-u. 18. V. 9. (Prospektus díjtalan.)

Orth. כשר kakaó és csokoládé a legfinomabb kivitelben.
 Keksz, levestészta és ostyáruk. Diabetikusok részére „levegő” kenyér. Elsőrendű desszert és különlegességek

R. Aron Blumenfeld *בן ציון*

A hunfalvi jesiva ezen egykori kitudó tanítványa a Mátészalka szomszédságában levő *Hodász községben* tengette életét. Széferék eladásával foglalkozott.

Ov hava elejének bús napjaiban vándorútján a szabolcs megyei Vaja községbe érkezett késő éjjel és szállást keresve bezörgetett az egyik ház ablakán, azt gondolván, hogy ott ismerős hittestvére lakik. Szerencsétlenségére azonban tévedett és a zsidóval szomszédos parasztházánál kopogtatott. Az eredmény pedig az lett, hogy a zörgetésre két legény jött ki a házból és szegény Blumenfeldet reggel két helyen betört koponyával, vérébe-fagyva, holtan találták a ház előtt. A gyilkosság tetteseit elfogták.

A szerencsétlen 47 éves Blumenfeld Ernő, a mai megmetyezyett korszellem egyik szomorú vértanúja, özvegyet és 6 árva hagyott hátra az elképzelhető legnagyobb nyomorban. Legidősebb gyermeke *menyasszony*, a legszükebbé nélkül! A hodási hitközség felkérte a testvérhitközségeket és rabbikat, hogy rendezzenek sürgősen gyűjtést a tragikus sorsú hátramaradottak megmentésére és az esküvő előtt álló leány kihazasztatásának lehetővé tételére.

A „Zsidó Ujság” is készséggel továbbítja a hozzá e célra befolyó összegeket.

Erdélyből

Az állampolgársági revízió során sok hittestvér nem volt abban a helyzetben, hogy a megkívánt iratokat időben beszeresse, amiáltal számos esetben a hatóság az állampolgárság elvesztését állapította meg. Az érdekeltet természetesen fellebbeznie a határozat ellen és van remény jogorvoslatra. Egy ilyen konkrét panaszos ügyben például a szatmári törvényszék azt az elvi jelentőségű döntést hozta, hogy „aki a mai Románia területén született, mégha nem is járult hozzá a közterhekhez, romániai illetőséggel bír, ennek folytán joga van a román állampolgársághoz”. — Egy újabb rendelet október 1-i terminussal megszünteti az italmérési jogokat és a jog további gyakorlását új engedély megszerzéséhez köti. Ezzel kapcsolatban számos kocszmárostól egészségügyi megokolással már is megvonták az italmérési engedélyt. Az erdélyi zsidóság hivatott tényezői intervenciójának.

WEISZ MÓR
 orthodiox kóser keksz, kétszersült, és süteménygyára, Budapest, VII., Dob-utca 22. Telefon: 1-423-85

Fischer Fülöp, Vigasztaljátok, vigasztaljátok, népemet!
 sárospataki főrabbi: „Vigasztaljátok, vigasztaljátok, népemet!”

(A mult szombati drósból.)

Elhangzottak a siralmak bús énekei, újra végigpergették könnyeink bánatos arculatunkon az elmúlt Tisó B'óvkor.

Talán több joggal, mint egyékor... S ma újra felhangzik a próféta bátorító szözata: *Náehmü, náehmü ümi!* „Vigasztaljátok, vigasztaljátok népemet!”

De kihez intézi eme szavait a próféta? A gyáva és hitvány lelkielű megfutamodókhoz, a zászólóhagyók és áruilok jellemetlen seregéhez, kik Észovhoz hasonlóan a tál lencséért, vélt földi előnyökért, sárba tapossák a holt apa és anya írárti kegyeletét, meggyalázzák sirjait, s odamenekülnek ahhoz a bizonyos vízmedencéhez, melyből — vélekedésük szerint — elég néhány csöpp, hogy felpattantsa előttük minden földi és mennyei boldogság, üdv zárja it — oh, ehhez a gyászos sereghöz bizonyára nem intézte e szavakat a próféta. Hiszen ok maguk keresik az ő „vigasztalásukat”! Hogy megtalálják-e majd az általuk választott úton a remélt „vigaszt”? Kérdéses. Akiben már teljesen elmúlt a lelkiismeret hangja, az talán könnyen megvigasztalódik. De: „A gonoszok szíve olyan mint a háborgó tenger, mely nyugodni nem tud. S vízei iszapot és sarat vetnek fel a felszínre.” Előbb-utóbb fel-felsir a szív egy titkos rejtekében az elnyomott, elnémított lelkiismeretnek zokogó szava...

De nem fordulhat szavaival a próféta azokhoz sem, kikre *Omajsz* maró gúnyszava illeken: *„Ott fekszenek esontból való ágyakon, ott nyújtózkodnak, terpeszkednek nyugagyakon. Eszik a nyáj kövérét és házott borjokat. Kalimpálnak a lanton, Dávidnak tartják magukat, ha zeneszerszámokkal foglalkoznak.”* Oh, vannak Izráelben, kik ha nekik maguknak jól megyen a dolguk, az összességé jajaival-bajával nem törődnek. Vagyoni jólétük alapján fenéig űrtik a számukra hozzáférhető élvezetek és szórakozások habzó serlegét. Hogy Izráel nagy többsége páratlan küzdelmekkel keresi meg betevő falatját, s sokszor még a száraz kenyeret sem tudja megkeresni, — ez nem zavarja őket hangos szórakozásaikban, a nemzsidó környezet féltékenységét kihívó feltűnő költelezéseikben. Az ilyen vesztes idők által reájuk parancsolt önmegtartozó, szerény viselkedés helyett mulatozásaik, dorbézolásaik zajával tünhetnek és fényűzésük fitogtatásával adnak vesszőparipát Izráel ellenségei alá: „Ime, a zsidónak sok a pénze!” ..

Oh, az ilyenek sem figyelnek oda a *Náehmü*-szözatra. Ok a maguk módján keresnek vigaszt, míglen öhozzájuk is el nem ér I'ten megpróbáltató keze.

S azokhoz sem szól a *Náehmü*-szözat, kik füiletes műveltségük által elkápráz-

tatva, képteleneknek tartják magukat a próféta vigasztaló szözátában való hitre. Kik lelki életükben csak a természeti törvényekben megnyilatkozó rideg oksági elvnek adnak helyet és hitelt, de nem az I'teni Gondviselés természeti törvényeket uraló szent akarátának...

De szöl eme prófétaí szözat: *„ämi! „népemnek!”* I'ten népének. Azoknak, kik húségesen ragaszkodnak I'tenhez és Igéjéhez. I'tenhez és az Ö népéhez. Akik „*sóhajtoznak és bánkódnak népem leányának leromlása felett.*” Akiknek szíve vérzik, hogy népüket így lealázva, sárba-típorva látják, hogy nemcsak külső országokban, de hazánkban is a zsidó élet és sors megnehezítésére hoznak törvényeket! Idegeneknek deklarálának bennünket, kiknek ősei közül sokan már *évszázadok óta laktak és éltek itt!* Idegeneknek minósítenek bennünket *olyanok*, kiknek sok esetben még nagyapáik is külföldiek voltak...

Tengere a megpróbáltatásoknak és szenvedéseknek, a jogfosztásoknak és üldözöteseknek csap össze a mai Izráel fölött.

Ehhez a szenvedő és üldözött Izráelhez fordul a *Náehmü*-szözat. „Vigasztaljátok, vigasztaljátok az Én népemet!” De egyúttal felhangzik a töprengés is: *Móh ekró!* De mit szöljak? Hiszen elszárad a fü és elhervad a virág! Hogyan biza-kodjunk mi emberekben, midőn olyan az ő jóságuk-kegyességük, humanitásuk, mint az elhervadó mezei virág?

De hallga csak: *Üdvar Elajkénü jáküm vajlom!* I'tenünk szava megmarad örökké!

A *Midrás-Eché* beszéli a következő esétet:

— *Egykor látogató jött Athénből Jeruzsálembé. Egy összetört mozsarat talált ott. Odavitte azt egy szabóhoz. „Varrd össze nekem ezt a törött mozsarat!” Erre a szabó egy marék fonalat tart eléje: Fonjál nekem fonalat ebből a homokból, akkor összevarrom vele ezt a mozsarat!”*

ארתה' נשך
Karmel Friedmann Pensió Józsefné
 Budapest, Andrassy-út 43. Telefon: 1-289-67.
 Elsőrendü villamos és autóbusz-összeköttetés a város minden irányában.
 Modern kényelemmel berendezett folyóvízes szobák, elsőrangú — kivanatra diétás — konyha.
 Referencia:
Bpesti orth. rabbiság

Mélységes történelmi igazságokat tartalmaz ez a látszatra élcés párbeszéd.

Az Athénből jött pogány görög, Jeruzsálem pusztulása előtt járt a szent városban. De fürkészve figyelő tekintete egy tört mozsarat pillantott meg. A sötét jövő már-már előre vetette árnyékát. Az érből készült mozsár már-már repedezni kezdett. Izráelben pártoskodások dúltak. A fürkésző idegen szem pedig már a külső ellenséges tényezők bomlasztó hatását is észrevette, hogy mint dolgoznak Izráel külső ellenségei azon, hogy alattomos titkos porólccsapásokkal öszezuzzák a mozsarat: aláássák Izráel fennmaradását. Gúnyosan mondá tehát a kárörvendező görög, zsidó ismerősének: ha egyszer már széjjel lesz törve a mozsár, romokban fog heverni a zsidóság, állami léte; Izráel fiaí rabszolgaságba fognak kerülni, ki fogja akkor újra „összevarrni” tudni a darabokra tördelt mozsarat, melynek egyes darabjai széjjel lesznek szórva az egész kerek földön? Vége lesz akkor Izráelnek!

De akkor az athéninek jeruzsálemi szabóismerőse egy anarék homokot nyújtott feléje: Ebből a homokból font fonállal fogják majd a széjjeltört mozsarat özszeilleszteni.

Izráel közössége a tengerparton levő homokhoz hasonlított. Ezek az egyes fővényzemek fonallá fognak válni. A *cicisz*, a szemléző fonalak I'ten összes parancsaira emlékeztetnek bennünket. Ugyanis a kék fonál a tenger színéhez, az pedig az ég kékségéhez, utóbbi pedig az I'teni dicsőség trónjához hasonlított... Tehát az I'ten parancsaihoz való törhetetlen hűségű ragaszkodás, ez ama csodás fonál, mellyel újra, „össze lehet varrni” az ellenséges kezek által darabokra tördelt „mozsarat”.

Oh, én népem Izráel! megfoszthatnak tégedet a legelemibb emberi jogoktól is, még attól is, hogy egy darabka hússal erősítsd szervezetedet. Porba taposhatják öntudatunkat. Másod-, vagy akár századrangú állampolgároknak jelenthetnek ki bennünket. „Elszárad a fü, elhervad a virág”. „Olyan mint a mezők elhervadó virága a népek kegyessége” De egytől nem foszthatnak meg tégedet: attól az I'teni dicsőség trónusához füző égszínü fonáltól, mellyel újra egybe lehet illeszteni a széjjeltört mozsarat! „I'tenünk szava megmarad örökké!” A mi húséges ragaszkodásunk a Tórához tartott fenn és óvott meg bennünket a mult förgötes évezeideiben, s ez fog fenntartani és megvívni bennünket a jelen minden ádáz ellenséges ácsarkodásai közepette a jövő — a *messiási* jövő számára is...

A s'chitó kérdéséhez

„Fogassunk több marhahúst” című felirattal közölt hosszabb cikket a „Magyarország” vasárnapi száma a magyar marhatenyésztés válságáról. Elmondja az okokat, a válság enyhítésére szolgáló teendőket és a végén megállapítja, hogy a belföldi fogyasztást emelni kell. A cikkből kiemeljük a következőket:

— A marhaértékesítésünk súlyos helyzetét az olasz piac eseményei idézték elő.
— Júliusban 1400 marhát szállítottunk ki, de a magyar gazda hízott marhá-jért katasztrófális árakat ért el: prima minőségű válogatott borjúfogas uradalmi tinókért csak 50—55 filléres árakat hoztak haza a gazdák, a többi minőségért még sokkal kevesebbet.

— Az Olaszországba irányuló állatki-vitelnek a jövőben is súlyos nehézségekkel kell megküzdenie, nem várhatjuk, hogy ebben az esztendőben jó árak mellett komoly mennyiségeket tudunk Olaszországba szállítani. Ezzel szemben a belföldön legalább 5000 darab olyan rendkívüli minőségű marha van, amelyet a budapesti piac nem tud felvenni. Ennek a mennyiségnek elhelyezése a legközelebbi hetek legelső napján kezdődik.

— A vasút augusztus elsején tarifa-kedvezményeket léptetett életbe az állat-fuvarozás terén, de ezek nem elegendők arra, hogy a belföldi értékesítés mellett a gazda tűrhető árakat érjen el. A belföldi piac alátámasztására szükséges volna olyan további intézkedéseket fo-ga-

natosítani, amelyek emelnék a marha-húsfogyasztást.

Reméljük, hogy az illetékesek ugyis tudják, hogy a belföldi fogyasztás emelésének legegyszerűbb eszköze: a rituális metszési tilalom megszüntetése, illetve az állatok kötelező előzetes elkábításának hatályon kívül helyezése. *A jelenleg ki-kapcsolt zsidó fogyasztók százezeivel növelnék ezáltal a marhahúsfogyasztást.*

A kérdéssel kapcsolatban alkalmunk volt a héten újból értekezni Dr. Gallner Ferenc székesfővárosi közlélméleti főjegyzővel, akivel pár hét előtt folytatott beszélgetésünket annak idején leközöltük. A főjegyző úr a következőket mondta nekünk:

— A „Zsidó Ujság” július 22-i száma igen híven tükröztette vissza a négy héttel ezelőtt köztünk lefolyt beszélgetést. Alkalmam volt bemutatni a cikket a még szabadságon levő Dr. Rosta János tanácsnok urnak, aki különösen kihangsúlyozta még a szociális szempontokat. Így megemlítette, hogy a rituális met-szés megszüntetése által sokszáz munkás vesztette el kenyérét.

— A kérdés kulcsa tulajdonképpen a földművelésügyi miniszterium kezében van. A nyári vakáció természetesen szü-neteltette a kérdéssel való érdemleges foglalkozást. Meggyőződésem, hogy ille-tékes helyen megvan a hajlandóság és jóindulat, az ügynek a köz javára való megoldására.

A Talmud mesterei

— Ráv Hüno —

(Befejezés a múlt számból.)

Babiloniában akkor az újperzsák uralkodtak és a zsidók természetesen távol állottak a római szellemi lélettől. Ráv Hüno igen tanulságos párhuzamban megállapítja, hogy a görög-római kultúrában a görögségnek jutott a fontosabb szerep. Ezt a mai történettudomány is elismeri. Ráv Hüno mondaná a Midrasban (Berésisz Rabbo 16) olvasható és így hangzik: — A görögség három dologban felül-mulja és megelőzi a római uralmat: sokkal nemesebb törvényeik vannak, sokkal nagyobb a birodalmuk és nyelvüket uralkodóvá tették a római birodalomban, mert a műveltebb emberek Róniában görögül beszélnek.

*

Nagyon tanulságos kijelentése olvasható az álomról. A lélektan nagy buvára, Freud professzor, akinek kényeszerű távozásáról Bécsből s meleg fogadtatásáról Londonban annyit írtak az újságok, új

nép, szemérmertlenséget nem követ el”. (Niddo 17.)

De természetesen minden ember test-vér és ezért hangsúlyozza: „Pogányok megrablása ép oly tilalmas, mint Izráel fiainak”. (Bovo Kamo 113.)

*

Kortársa volt, de nem azonos vele Ráv Hüno bar Chin'no, akivel kapcsolatban a Talmud (Majéd Kóton 9) tréfás törté-netkét mond el.

A vallástörvény szerint félünnepkor a nő rendbeszedheti arcát. (Mai nyelven: toalettet csinálhat.) Történt, hogy Ráv Chiszo felesége élt az engedéllyel. Erre Ráv Hüno azt vélte, hogy az engedély csak a fiatalabb nőkre vonatkozik, nem pedig az idősebbekre. Ráv Chiszo azt felelte neki: Szavamra mondom, hogy még a nagymamák is szeretik a széjpítlést, amint a közmondás tartja: Ha dob perog, előjön a 6 éves leányka, épúgy mint a 60 éves asszony . . .

Közismert tanítás, hogy „a Szentély összeomlása óta a hangos zene tilos”. De Ráv Hüno ezt a tilalmat olyképen ma-gyarázta, hogy a hajóvontató és a mezőn dolgozó munkásoknak szabad énekelni, mert ezzel nehéz munkájukat teszik elvi-selhetővé. (Szafto 48.)

*

Rendkívül mélyeséges vallásosságból és a zsidó életfelfogásból fakadó a köv. két mondaná:

— Ha az ember vétkeket követ el, akkor tulajdonképpen megérdemli a mennyei igazság által bekövetkező halált. Mit tegyen tehát, hogy éljen? Ha hozzá van szokva áttanulmányozni egy bibliai szakaszt, akkor ezennél tanuljon kettőt. Ha járatos a Misnában, akkor, ha eddig egy pereket tanult, tanuljon kettőt. Hogyha azonban nem ért sem a Bibliához, sem a Misnához, menjen és foglakozzék zsidó közügyekkel és jótékonysággal. Mert szerencse, hogy a Tóra azt írja, „Átkozott legyen az, aki nem tartja a Tórának eme igéjét”, mivel ha az lenne írva: átkozott az, aki nem tanulja ezt a Tórát, akkor cholilo elpusztulna Izráel. Éppúgy nem volna fenntartása Izráelnek, ha az volna írva Mislében: Életfája azoknak, akik foglalkoznak a Tórával, de szerencsére az áll: „Életfája azoknak, akik tá-mogatják” már pedig támogatni a Tórát mindenki képes. (Vajikro Rabbo 25.)

— Ha az ember látja, hogy fájdalemak gyötrik, tartson számadást tettei felett, vajjon nem-e vétkezett. Ha talál kivetni valót cselekedeteiben, akkor térjen meg. De ha nem talált, akkor tulajdonítsa a fájdalemak eljövételét annak, hogy nem tanult Tórát. És hogyha tanult és nem talált más okot, akkor tudja meg, hogy ez abba a kategóriába tartozik, amelyről a bölcs király mondja: „Akit az I'ten szeret, azt szenvedéssel sújtja, nevelési célzattól”. (Bróchajs 5.)

A nagyállói főrabbi זינקל

„Éni, éni jordó majim, ki ró-chak mimeni Menáchem” — szemem, szemem könnybeborul, mert eltávozott tőlem Menáchem (a vigasztaló).

A Tiso-beov körül oly időszerű soha-jos panasz a hazai orthofoxiában szomorú aktualitást nyert ebben az évben, amikor Ov hó 8-án hirtelen eltávozott az élok sorából a nagyállói hitközség általános tisztelt, szeretettel körülvelt fő-rabbija, Rabbi Menáchem Brody.

Régi magyarázat szerint e fennidézett Écho-versben a kettős kifejezés „szemem, szemem” azt jelenti: „a multba néző szemem és a jövőbe tekintő szemem egyaránt siratja a veszteséget.”

A megdicsőült főrabbi személyével kapcsolatban egy igazán nemes, kristály-tiszta puritánságú mult. elevenedik fel-olttünk. Fia volt R. Avrohom Brody nagybereznai főrabbinak, unokája a Pné Jiczchok kisvárdai gaonak és veje a híres nyirtassi caddiknak. A 76 éves gaon 56 éven keresztül volt főrabbi, husz évig Nyirtasson működött és 36 eszende-je Nagykállón; az egész 56 év alatt megszakítás nélkül nagy jesivát vezetett, ezekre menő tanítványt nevelt Tórára, vallásosságra. Alig volt a hazai ortho-doxiának problémája, melyben véleményét ki nem kérétek volna. Ahol az ő tiszteletet parancsoló, szeretetet árasztó egyénisége megjelent, ott ha addig szét-húzás volt is, feltétlenül létrejött az egyetértés. Egy szellemes mondan, egy angyali mosoly — és mindenki le volt fegyverezve. Az ő működésére valóban alkalmazni lehetett a zoltárverset: „Nochiszó kacajm amecho, b'jad Maj-se v'Aharajm — juhnyájként vezetted népedet, Majse és Árajm által.” Az ő működésében a legkiemelkedőbb mozza-nat a Majse által jelzett Tóra-tanulás és vallásosság. Ép oly ragyogó erények voltak azok, amelyekre a zsidó ember gondol, amikor Áron főpap nevét hallja, akiről a hagyomány azt mondja: „szere-tette a békét, szerette az embereket s közelhozta a Tórához” és akit a próféta úgy jellemez: „az igazság tana volt ajkain, jogtalanság nem találtatott szájá-ban, békében, egyenességben járt előttem és sokakat visszatartott a büntől.” A multba révedező szem könnybe borul a veszteség felett és ép úgy könnyezik a jövőbe tekintő, amikor arra gondol, hogy egyre kevesebb azoknak a száma, akik a szorongatott közösségünk ügyeit felelő-ségérvéttel, odaadással intézik, mint ezt a megdicsőült tette, akár hitközsége dol-gairól volt szó, akár a hazai orthofoxia közügyei kerültek megvitatásra az orszá-gos szervezetben, amelynek hosszú éveken

át nagyrebecsült központi bizottsági rabbitagja volt.

Halálának lefolyása az ósrégi, legenda-szent caddikim távozására emlékeztet. A megdicsőült mintegy évvel ezelőtt kezdett betegeskedni, amidőn kisebbmértü agyvérzést kapott, melyből azonban szé-pen gyógyult és most a nyáron néhány hetet Erdőbénye furdőben töltött. Csü-törtökön Ov 7-én érkezett haza községé-be, egész jól érezte magát, este minjona-l imádkozott, vacsoráját rendesen elfogyasztotta és környezetével kedélyesen eltársalgott. Este 10 órakor lefeküdt és minden haláltusa nélkül, szempillantás alatt — b'miszasz n'sikó — adta vissza tiszta lelkét Teremtőjének . . .

Péntek délután 2 óraker kezdődött a temetés. Vonaton, autón, kocsin, mintegy 1500 kegyelettevő érkezett a levá-jóra. A templomban a heszpedek sorát nevelt leányának férje R. Óser Löwy kállói dajon nyitotta meg, aki a család és a hitközség nevében búcsúzott szívbe-markolóan; majd rokona Reb Mendele Rottenberg, a kaszonji rebbe fia beszélt, ezután a nyíregyházi, fehérgyarmati,

hajdunánási, nyírmeggyesi, kemecsei, tiszabercei főrabbiak heszpedei következtek. A temetőbe kiérve, a hakofo-szertar-tás elvégzése után a vásárosnaményi, bal-mazujvárosi és nyíracsádi főrabbiak, úgy-mint a büdszentmihályi dajon esetelték az egyetemes orthofox zsidóság mély fájalmát és veszteségérzetét.

Megjelent a végtisztességen Gergelyffy dr. a kállói járás országgyűlési képviselője, a község bírja és jegyzője, ott voltak a község róm. kath., református és görög kath. papjai, Nánássy Andor országgy. képviselő.

A péntek délután kesei napsugarai szomorúan vetítették árnyékukat a kállói temetőben domborodó új sírhantra, szombat este pedig kettős chorbant gyászolt a kállói zsidósággal a hazai orthofoxia, hiszen a bölcsék kijelentése szerint „az igazak halála felér a Szentély elhamvasztásával”.

Elköltözött a galambleikü gaon. Nemes egyéniségének, Tórájának, vallásos-ságának emléke azonban megmarad áldásos irányító hatásában a hazai orthofoxia életében. — ה' כ' כ' ז'

A nürnbergi zsinagóga lerombolása

A gyönyörű müncheni zsinagóga lebontása után, már két hónappal ezelőtt közölték a nürnbergi hitközséggel, hogy az ottani csodaszép nagytemplomot is le kell rombolni. Péntek lévén, spontán elhatározásból az esti i'tentisztelethez olyan zsidó tömegek özönlöttek, amire még nem volt példa Nürnbergben és a főrabbi megrázó erejű beszédében búcsúztatta el az ósrégi zsinagógát és mikor szimbólikus szavakban beszélt az első és második Templom pusztulásáról, az egész gyüle-kezet sírt.

Két hét előtt hétfőn azután közölték a hitközséggel, hogy a zsinagógát adják át a hatóságoknak. A hitközség vezetősége

a rabbikkal az élén utoljára kereste fel a zsinagógát. Kivették a frigszekrény-ből a Tórákat és néma menetben hetszer körülvitték a templomban. Majd a baldachin alatt kivitték a templomból a Tórákat és a többi kezgszereket és a hit-község kis imaházában helyezték el.

A hatóságok augusztus 3-át, szerda estét jelölték ki a zsinagóga lebontásának időpontjául. Erre az alkalomra óriási tömegekben gyűltek a templom elé a nem-zeti szocialista párt tagjai, hogy tanui legyenek a nagy antiszemita esemény-nek. De ott tolongtak a templom körüli mellékutakban a nürnbergi zsidók is.

A nemzeti szocialista párt gondoskodott a teatrális rendezésről. Előbb a bejárat-nál levő két hatalmas kandelábert verték le csákánnyal. Amikor az első csákány rácsapott a zsinagógára, a mellékuccák-ban szorongó zsidók sirvafakadtak, a templom előtt pedig a nemzeti szocialista tömegek torkából felharsant a „Heil Hitler” kiáltás. Ezután a zsinagóga tetején levő Mógen Dóvidot bontották le és le-dobták az ucca kövezetére. Amikor ez az uccára zuhant, a zsidók nem tudták tovább nézni a látványt és visszavonultak lakásaikba, a nemzeti szocialisták pedig egetverő éljenzésbe törtek ki és daloltak a hajnali órákig.

Megnyílt az
EISLER-féle orth. kóser
baromfiüzlet
a budapesti aut. orth. hitközség
rabbiságának felügyelete alatt.
Naponta frissen vágott baromfi és
zsir kapható.
Wesselényi-utca 18.
Rebenwurzli füstöltárak lerakata.
Házhoz szállítás Telefonhívó: 144-275

A jaslovici nagytemplom...

— Legenda —

... A gyermekek az iskola udvarán játszadoztak Jaslovicban egy nyári délutánon: bujósáit, negyven rablót, Dávid küzdelmét a Góliáttal, a főpapot aki a harcosokat válogatja, azután belefáradtak ezekben a játékokba s az jutott eszükbe, hogy felépítik a Szentélyt.

— Tegnap „tiso beov” volt, mondták, az a nap, melyen az ellenség lerombolta a Házát, ma pedig elkezdjük újra felépíteni.

Rögtön lángra gyulladt a szívük, felgombolták kabátkaikat, megvizsgálták ciciszűk szálait, vajjon rendben vannak-e és ünnepélyesen kijelentették, hogy nincs közöttük semmiféle gyűlölködés, vagy ellenségeskedés, Isten ments, mert hiszen csakis az oktalan gyűlölet miatt pusztult el a Szentély. Aztán belekezdtek az építkezésbe... Az egyik egy tele zsebnyi agyagot hozott, a másik egy maroknyi vizet, ez egy követ és amaz egy fél téglát. Majd sorra lefeküdték a földre és ásni kezdték, az egyik egy kövel, a másik az ujjával. Kezeik tele voltak munkával és szájuk tele dallal:

— A magasságos felépíti az ő házat hamar, hamar...

— I'ten, építsd fel házatad, építsd fel hamár...

A sírásó fia azt mondta, hogy most már, ha fölépül a Szentély, el fog jönni a Messiás, fel fognak támadni a holtak, nem lesz a világnak többé sírkövekre szüksége és akár ha el is venné az összes kifaragott köveket, apja nem fogja akadályozni. És a rabbi fia megigérte, hogy hoz nekik egy könyvet, oly nagyot, mint egy gemőre, amelyben benne van a Szentély képe, hogy legyen mintájuk a Ház felépítéséhez.

Ásás közben egy darab fára bukkantak. Tovább ástak és íme egy tetőcserephez hasonló valamit találtak és teljes erejükkel nekifogtak, hogy kihúzzák a földből

és énekelve kiáltottak: „Óh I'ten, segíts hát!”

A kiáltásra előjött a tanító.

Mester, mondták a gyerekek, tetőcserepet találtunk; és tovább ástak, amíg csak egy második cserepet nem találtak.

A tanító látta ezt, lehajolt maga is, belenyúlt a gödörbe és még egy egész sor cserepet talált, melyek egymással össze voltak kötve, mint egy cserepsor a tetőn. És erre így szólt: „Segítség az égből! Az esős napok közelednek és Ó, üdött legyen a Neve, küld nekem valamit, amivel kijavíthatom házam tetőjét.”

Közben estére hajlott a nap és a tanító hazaküldte a gyerekeket és minchama idejéig összegyűjtötte házanéjét, hogy segítsenek neki a keresésben.

Ástak és cserepet cserép mellett találtak. Tovább ástak: cserép cserép mellett. Ha nincs valami varázslat a dologban, talán egy ház teteje van itt. Csak néhány nap mult el és már félre volt takarítva az egész omladék és íme, egy nagy háztető tárul fel előttük.

Összecsozdult erre az egész város és akik látták, azt mondták: Egy akkora tető! Elkora tető! Bizonyára palota van alatta és ez a palota teteje. Erre a hatóság emberei körülrásták a dombot a tető körül és íme sok skarlátvörös ablak lett láthatóvá. Most megismerték az emberek, hogy a ház I'tenháza volt és elkergették a zsidókat, mondván: szent terület ez.

És mincha és máriv között hosszú sóhajokat hallani a régi tanházban: ki tudja, hátha zsinagóga volt! Hiszen irva van a rabbik döntéseiben: „Buczacz, Jaslovic mellett.” Tehát Jaslovic nagyobb volt, mint Buczacz és nagyjelentőségű község volt, hol van akkor a nagy temploma? A sok sírkőn kívül semmiféle jel nem tanuskodik arról, hogy itt valaha zsidók éltek. És a régi tanház, milyen kicsi is az! A tető meghajlott és befel

A karcuság titka

EHRENTÁLNÉ (Geczovits Renée)

fűzőszalon, Dohány-u. 39.

Telefon: 140-264.

esik és a padló, amely omladék alatt van, mindjobban emelkedik. És azokban az órákban, amikor Izráel szíve felemelkedik I'tenhez, valóban szűk a hely a sok, talontúl sok kéz számára, amely ki van nyújtva, hogy hirdesse az Ő nagyságát, áldott legyen. A deszkák mindinkább megrokkantak és elszuvasodtak. Magányosan pusztul a szent Frigyszekerény, függőnye reszket, mint egy sivatasszony és Izráel titkos szimbólumának, a galambpárnak a szárnyai le vannak törve. Ime a „félelmetes napok” jönnek, a váltó lakói megszapordultak, már a mult évben sem találtak mind helyet a tanházban, mi lesz még ezidén?

A dombon pedig ásnak és ásnak és mindig több és több emelkedik ki egy pompás épületből. És amikor Elül újhold napja felkél a skarlátvörös ablakok fölött, íme elárasztanak mindent szép, meleg színekkel. Régi idők, régi paloták.

Még néhány nap elmult és a domb köröskörül fel volt ásva és a ház szabadon állott a helyén.

És megtalálták az ajtót és íme be van zárva. És hívták az ácsot és a lakost. És a mesterek fáradoztak, de a kapu nem nyílt meg és erre megpróbálták betörni, de semmilyen eszközzel sem sikerült. És mialatt ott álltak a kapu előtt, egyszerre csak hangot hallottak, mely a házból jött. És így szóltak: „csak egy lélek, mely nem talált nyugalmat a sírban, panaszkodhat imigyen”, és elfutottak életüket féltve, hogy meg ne találja őket a halottnak szelleme és kárt ne tegyen bennük. És előhívták a zsidókat, hogy azok folytassák munkájukat.

És a zsidók jöttek és meghallották a hangot, amely a házból hallatszott és íme olyan volt a dallama, mint a zsidók hangjának lejtése. És figyeltek a hangra és szavakat hallottak: „Mily szépek a te sátraid, Jákob és lakhelyeid, Izráel!” És amikor redőcsátották a kezeiket a kapura, az feltárult előttük önmagától.

És bementek és maguk előtt látták a nagy templomot. És az a nagy templom, amely ott áll mind a mai napig.

És a templomban sárgaréz- és cingertyatartók vannak és egy vörösréz medence és egy olajfa-szekerény tele tóratekeresekkel és fölötté két ikergalamb röpdős és a galambok szárnyai ezüsttel vannak fedve és egy nagy imakönyv fekszik az előimádkozó asztalán, drága özbörből való pergámentre írva és minden ép és teljes volt a templomban, csak az örökmécses volt közel az elalváshoz...

S. J. AGNON után.

A londoni menekültügyi iroda

Az eviani konferencia folytatásaképpen Londonban megalakult a kormányközi bizottság, amely maga mellé kapott egy állandó irodát a szükséges ügyek intézésére. Ez az iroda fogja tulajdonképpen elvégezni az összes teendőket. Érdemes megjegyezni, hogy az iroda igazgatója egy dr. Rublee nevű kiváló amerikai közgazdász, aki hetvenéves korában vállalkozik erre a felelősségteljes és nehéz munkára. A kormányközi bizottság összesen két nyilvános ülést tartott, amelyben beszámolt eddigi működéséről és a jövő működés irányelveit tüzte ki. Nagyon jellemző a bizottságnak azon elhatározása, miszerint munkálkodása egyes fázisairól, a kormányokkal való tárgyalásokról, lehetőleg nem tájékoztatja majd a nyilvánoságot, hogy egyes országokban ne okozzon elégtelenséget a menekültek esetleges bebocsátása.

A beszámolóból kiderül, hogy az eviani konferenciából kifolyólag a következő kép bontakozik ki: 1. Öt-hat éven belül ki lehet telepíteni Nagy-Németországból egy félmillió embert, azaz évenként mintegy százezret. 2. Erre a célra Amerika felajánlja az évi kvótáját, a 27,000 főnyi bevándorlási lehetőséget. A többi 70,000 menekültet el kell helyezni Amerika többi államaiban, esetleg máshol. 3. Mindennek az előfeltétele, hogy a kivándorló a vagyonának egy részét magával vihesse. Ez Németországtól függ. 4. Csoporttelepítés a mai viszonyok mellett nem lehetséges, hanem inkább egyéni beszivárogtatás. (Hozzáértők szerint ez az utóbbi kikötés az idők folyamán érvényét veszti, mert pár év múlva kiderül, hogy egyéni kivándorlatás nem oldja meg a probléma nehézségeit, amelyek egyre nagyobbak lesznek. Közben megjött Portugáliának az az ajánlata, hogy Angora nevű gyarmatában 500 családot hajlandó letelepíteni.)

A menekültügyi iroda munkája autentikus felvilágosítás alapján a következő irányban fog mozogni:

1. Keresztül fogja vinni a Népszövetség szeptember 12-én kezdődő tanácsülésén, hogy a megszűnő Nansen-ütlevél helyett népszövetségi útlevélet kapjanak azok, akik saját hazájuktól ezt az okmányt megkapni nem tudják. Az útlevél

természetesen nem jelent még letelepülési lehetőséget, de legalább a mozgási szabadságot fogja biztosítani.

2. Megszerkesztik a világ összes menekültjeinek kataszterét. Ez a kataszter pontos képet fog adni a jelentkezők képzettségéről, munkaképességéről, helyzetéről és szándékairól. A londoni állandó szerv tehát át fogja tudni tekinteni, hogy hány ember szorul a nemzetközi segítség-re, de azt is, milyen körülmények között és hol helyezhetők el.

3. A londoni szerv biztosítani fogja az ügyvezetést „átmenő országoknál”, hogy ne utasítsák ki az ott tartózkodó menekülteket addig, amíg elvándoroltatásukról gondoskodás nem történik. Ezzel megszűnik az a veszély, hogy az átmenő állomásokon napról-napra bizonytalanságban éljenek a menekültek.

4. A londoni iroda azonnal tárgyalásokat kezd Németországgal a kivándorlási kérdés liberálisabb kezelése és az elvándorlók vagyonrészének megmentése érdekében.

5. Érintkezésben a világ összes karitatív szerveivel, a londoni iroda lehetőleg rövid időn belül elő fogja teremteni azt a 20-25 millió dollárnyi összeget, amely a telepítések és kivándorlások finanszírozásához feltétlenül szükséges.

6. Össze fogja gyűjteni az összes tekintetbe jövő államok szakértőitől a bevándorlási lehetőségekre vonatkozó terveket és azok alapján fog az egyes államokkal az elosztás és a kvóták tekintetében megállapodásokat kötni.

A menekültek ügyével természetesen leginkább Angliában foglalkoznak. Angol-zsidó körök most sokat foglalkoznak Sir Simpson, a kiváló kivándorlási szakértő egy tanulmányával. Simpson emlékezetessé tette nevét pár évvel ezelőtt, amikor a palesztinai bevándorlás lehetőségeit igen pesszimistikusan ítélte meg, midőn egy hivatalos bizottság élén tanulmányozta a kérdést. De hogy ezen pesszimizmusa nála nem jelentett rosszakaratot, bizonyítja az a körülmény,

MODERN GYERMEKKOCSIK nagy választékban: Friedmann Lázár, Bpest, VIII., Dobozi-u. 7. Telefon: 135-571.

miszerint épp a mult hetekben vetette fel azt a tervet, hogy Anglia, tekintettel lakosságának kicsiny szaporodási arányára, egyszerre 100.000 zsidó menekültet fogadjon be. Most ezt a gondolatot széles alapozottsággal és tágabb összefüggésben tárgyalja. Megállapítja elsősorban azt, hogy a Németországtól keletre fekvő országokban (Lengyelország, Magyarország, Románia) fel kell javítani a gazdasági helyzetet, mert a feszültség enyhülése el fogja terelni a felelősségnélküli gyűlöletet a gyengébb közjogi biztonságban élő lakosságra, azaz a zsidóságra iránt.

Azok az országok — hangoztatja tovább Simpson —, amelyek most menedéket nyújtanak a menekülteknek, tegyük lehetővé, hogy a zsidó menekültek honosságát nyerjenek és ebből a célból az előfeltételeket enyhíteni kell. Megállapítja, hogy minden ország sokkal több előnyt szerez a zsidó menekültektől külföldi adók fejében, a fogyasztás fokozása útján, mint amennyit nekik ad. Sokkal fontosabb egy országra, hogy minél kevesebb idegen honos tartózkodjék határai között, de természetesen gondoskodni kell munkalehetőségekről is. Csoportos letelepítés a mai viszonyok mellett nem lehetséges, mert óriási tőkék szükségesek hozzá és rendkívül céltudatos előkészítés. Ilyen csoportos kolonizáció példája gyanánt felhozta a palesztinai telepítést, amely szerinte igen drága, de amely az ő rendszeres előkészítésével (haehsára) mintául szolgálhatna.

A nemes Simpson fejtegetése azt bizonyítja, hogy vannak nagy távlatú, felelősségteljes emberek, akik az emberszeretet törvényeit érvényre szeretnék juttatni, de a baj az, hogy a mai időben éppen ez hiányzik, úgy az egyes emberekben, mint sok ország vezető államférfiaiban. Ez a fejtegetés mindenesetre alkalmas arra, hogy az illetékes zsidó tényezőket felvilágosítsa és kötelességteljesítésre indítsa. A kötelesség ebben az esetben azt jelenti, hogy mindent meg kell tennie a zsidóságnak, hogy átmentsük a menekülésre és kivándorlásra kárhozottakat addig az időig, amíg egy egyetemes mozgalom hajlékhoz és kenyérhez juttatja őket.

Elegáns modern tartós parókák

ALTSCHÜLER

készítmények

BUDAPEST, VII. CSÁNYI UCCA 12

(Királyucca sarok)

Telefon: 131-079

Kizárólag elsőrendű minőség s kivitel

MEGLEPŐ UJÍTÁS!

Piechnikés Mechtl

IV., Váci-utca 18.

A paróka már nem öregít, mert a legújabb modellek csinosak és fiatalosak. Csakis natur hullámos hajból a cég titkos eljárása szerint tökéletesen fejhez simuló hártavékony szellel készítve.

ELEGÁNS!

FIATALOS!

Jesivákat Támogató Egyesület „Tomché Jesivósz” Győr

— Postacsekkszám: 40.530 —

Kimutatás az idei „Tomché Jesivósz Sabbosz” eddig befolyt bevételéről:

Ajak 12, Aszód orth. 20.
Abádszalók: Gróf I. (Bpest), Gróf J. (Sarkad), Groszmann M., Groszman V., Grünwald S., Steiner J., Ungár M. 1-1, kisebb ad. 2.70. *Összesen: P 9.70.*

Apagy: Haraszti E. 5, Roth S. 2, Adler A., Feldmann I., Mandel J., Weisz A., Weisz L. 1-1, kisebb ad. 4. *Össz.: P 16.*
Ároktő: Blumberger F., Friedländer J., Krämer A. 1-1, Schweiger B. 0.50. *Összesen: P 3.50.*

Ásványráró: Epstein L. és M. 1.50, Berger B., Deutsch V., Donáth E., Flaschner J. 1-1. *Összesen: P 5.50.*

Baja 17.40, Békéscsaba szef. imaház 35.20, Belsőbócs 9, Berekböszörmény 6, Berettyóújfalú Saszchevra 22.70, Bihar-nagybajom 15, Bodrogkeresztur 34.50, Bököny 10.10, Buj 10.04.

Bonyhád I. részlet, adományok 41.50
Krausz Simon 20. *Összesen: 61.50.*

Balmazújváros: Fried M. főrabbi 1, Steinberger Emil 10, Gelbmann Endre, Gréger Jenő, Markovits József 5-5, Feldmesser Pál, Steinberger László 3-3, Elfenbein D., Güns N., Kassierer I., Steinberger E., Steinberger H. 2-2, El-

fenbein M., Friedländer J., Friedmann J., Fohn B., Fürst B., Grünhut M., Hegedüs E., Heisz A., Ornstein J., Ornstein M., Spitzer J., Spitzer Zs., Steinberger S., Szigeti E., Szigeti Z., Weinberger M., Weisz J. 1-1, kisebb ad. 1.50. *Összesen: 60.50.*

Bakta: Grosz L., Teper N. 2-2, Weltmann L. 1.50, Friedmann N., Grosz S., Grosz V., Guttmann N., Hager D., Lax A., Weisz H., Weltmann N. 1-1. *Összesen: 13.50.*

Balatonfüred: Goldstein E. főrabbi 1, Fábán F. 3, Feldmann A., Fried N., Dr. Heller A., Pollák M., Pollák S. 2-2, László N., Singer Zs. 1.54-1.54, Deutsch M., Goldstein A., Kohn J. M., Pollák E., Pollák J., Raab S., Zollner N. 1-1, kisebb ad. 2.58. *Összesen: 26.66.*

Balatonszemes: ösz. 23.20, Hozzájárultak: Bárány M., Berliner D., Berliner I., Berliner S., Breuer D., Kohn B., Kohn S., Kohn V., Kohn Z., Lichtenstädter D., Lichtenstädter I., Lichtenstädter M.

Bekecs: Schäffer F. (Legyesbénye) 4, Altmann M. 2, Friedmann K. 1.24, id. Altmann B. 1.12, Klein J. 1.10, kisebb ad. 2.18. *Összesen: 11.64.*

Dunaföldvár, kongr.: Kálmán Mór (templomi ad. 10, postán 10, ösz.) 20, Braun I., Hirschl J., Láng F., Richter A., Traub I. 1-1, kisebb ad. 0.68. *Összesen: P 25.68*

Beled: Silberstein A. főrabbi 1.18, Reichmann Samu 10, Schwartz Ignác 8.10, Frieber József 6, Reichmann Simon 5.20, Weintraub Imre 4.20, Geist Abert 3.50, Wollstein Gyula 2.70, Stern Mór és Ferenc 2.54, Schwartz Artur 2.50, Deutsch Adolf 2.18, Krausz Gyula 2.10, Hoffmann Miksa 1.72, Ábrahám E. 1.70, Löwenstein M. 1.66, Weiner Zs. 1.50, Spitzer I. 1.36, Frieber F., Ungár E. 1.20-1.20, Heimler M., Stern H., Appel I. 1.18-1.18, Richter S. 1.14, Ungár J. 1.04, Frieber Jenő, Berger O., Leibler M., Reichmann D., Rappaport M., Weiszmann V. 1-1, kisebb ad. 18. *Összesen P 90.26.*

Beregdaróc: Grün és Weisz, Nagy M., Reiner B., Rosenthal S., Stein B. 1-1, kisebb ad. 2.50. *Összesen: P 7.50.*

Bodvaszilás: Kohn Testvérek 2.50, Friedmann Ármán 2. *Összesen: P 4.50.*

Cece 7, Gégenyudányád 2.28, Celldömölk orth. eddig befolyt 99.73. Celldömölk kongr. 5, Csökmő 5.50, Csorvás 3.

Eger statusquo: Dr. Rácz Zoltán főrabbi 1, Csillag Sámuel, Fleischmann Vilmos, Groszmann József, Schwarz Fülöp, Tardos József 2-2, Braun D., Deutsch J., Deutsch L., dr. Ernst E., Fekete M., Grosz M., Krausz D., Rosenberg Á., Schwartz J., Stengel A., Sutzki A., Ungár I., Walder Á. 1-1. kisebb ad. 2.50. *Összesen: P 26.50.*

(Folytatjuk.)

Rombol a gyűlölet

Elbeszélés egy 19. századbeli morvaországi gettóból. 7

Egy anyai szív útnak indul . . .

Május közepe lehetett, amikor a dolgoknak előbb vázolt fordulata beállott. A gyertyagyújtogató szerencsétlen helyzetében arra az elhatározásra jutott, amely az anyai szív ismerői előtt természetesnek tűnik fel.

— El kell mennem hozzá — mondta magában — beszél-nem kell vele. Nem is hiszem el, hogy az én Andrisom annyira megváltozott és megromlott. Nem, ezt a levelet bizonyosan nem ő írta. El kell mennem hozzá, hogy tulajdon szememmel lássam, mi lett gyermekemből.

Kora hajnalban vágott neki az útnak. Unneplő ruháját vette fel, mint tavaly, amikor oly boldogan és izgatottan sietett Mayer Braunnal az évszázó ünnepélyre. Nem volt kezében más, csak piros esernyője, amelyet megboldogult férjétől kapott ajándékba és ezért nagyon megbecsülte. Minden csendes volt körülötte. A nap még fel sem tűnt a látóhatár szélén, csak a sűrű hajnal világított utján. Egyedüli kísérője az út mellett folydogáló patak méla csobogása volt. A keresztnél, amely az út szélén állott, alázatosan letérdelt és buzgó imába merült. Feltűnt képzetében az a régi kép, amikor ezen az úton járt Andriszal ennek gimnáziumba menetele előtt. Láta magát, amint kézenfogva vezeti a fiúcskát és beszél a háláról, a kötelességről, az it'énfelelemről. És látta a kis Andrist, aki görcsös zokogásban tört ki, amikor halálának lehetőségeit említette fel előtte. Ez a kép olyan megnyugtató volt, hogy a gyertyagyújtogató szinte megvigasztalta magát.

— Nem, — szolt önmaghoz, örvendezve — ez nem lehet, azt a levelet egészen bizonyosan nem András írta. S meggyorsította lépteit, mert égett a kíváncsiságtól, hogy fiát szemtől-szembe lássa. Az erdő sötét fái alatt azonban ismét feltámadt szívében a kétség. Felvetődött benne a kérdés, hogy mi történik, ha nem érzett helyesen és valóban fia a levél szerzője.

Hiszen tulajdonképpen nem is írt semmi különöset. Csak az ő remegő anyai szíve túlozta fel a dolgokat. Abban, hogy András pap lesz, nincsen semmi, ellenkezőleg, hiszen ezt ő maga kívánta. Azt ugyan nem értette, hogy mit jelent az a kitétel: „most kezdek igazi kereszténnyé lenni” — hiszen eddig abban a jámbor hitben élt, hogy Andrást it'énfélő, vallásos szel-lemben nevelte. A szemináriumba való belépése és az eddigi támogatásról való lemondása sem jelent rosszat, ellenkezőleg, ő, az anyja kérte mindig, hogy igyekezzék önállóvá és másoktól függetlenné lenni. A gyertyagyújtogatónak csak egy fájt ebben a levélben. Csak egyet nem tudott megérteni, hogyan tart-hatta András „lealázó” foglalkozásnak az ő tisztességes kenyér-keresetét. Megelevenedtek előtte a mult képei, látta maga mel-lett kisfiát, aki oly szívesen járt vele házról-házra, látta a jámbor zsidó arcokat, az it'énfélő embereket, akiket szeretett és akik szerették s nem tudta elhinni, hogy ez az ő jámbor szolgálata „tisztességtelen” dolog lenne.

Idáig jutott gondolataiban, amikor háta mögött közeledő kocsí zaját hallotta. A kocsi csakhamar utólérte és legnagyobb meglepetésére Mayer Braunt pillantotta meg benne, aki barátságosan szolt az asszonyhoz: mért megy gyalog, hiszen velem utazhatott volna?

— Honnan tudhattam volna, hogy ön is utazik?

— Hát nincs nekem is egy gyermekem odafent? — kérde Mayer Braun és felültette a kocsi azzsont, anélkül, hogy Andrásról érdeklődött volna.

A gyertyagyújtogató most szinte megkönnyebbült a szíve. Olyasvalaki mellett ült most, aki megérti őt, akihez a barátság és hála erős kötelékei fűzték. Nem sok idő múlva elér-keztek útjuk céljához.

Most — szolt Mayer Braun, amikor leszálltak a kocsi-ról,

— most menjünk mindegyikünk a maga útjára. Délután talál-kozunk az Arany Sas fogadóban, ahol a kocsi állni fog és aztán majd meglátjuk, mit tegyünk.

Elváltak. Braun felkereste fiát, akit odahaza talált, de nem könyvei fölé görnyedve, hanem labdázva egy másik fiúval. Midőn Zsigmond megpillantotta apját, gyorsan el akarta dugni a labdát. Apja azonban így szolt: Ne ijedj meg Zsiga, vedd csak elő azt a labdát, nem azért jöttem, hogy továbbra is tanulni kényszerítselek. Látom, sem jó fejed, sem tanulási hajlamod nincs. Ha úgy akarsz, még ma hazajöhetsz velem. Két évig próbálkoztam itt veled. Ha jó koponyád és nagy szorgalmad lett volna, néhány évig még taníttattalak volna, így azonban ennek nincs értelme. Kár minden elfecsérelt napért. Otthon még taníttattalak chümisre, gemórrera, azután bejössz az üzletbe. Szívesen jössz hazra?

— Igen! — mondta a fiú — már régen szerettem volna hazamenni, azonban szégyeltem magam. A tanulás nem okoz örömet nekem.

— Jól van tehát — szolt Mayer Braun, — megyünk haza. Mondd csak, mi van azzal az Andrással?

Zsigmond vállat vonogatta, mintha ezzel is jelezni akarná, hogy erről a dolgról nem akar beszélni. Apja faggatására azonban mégis csak kinyögte: Nem mondhatok mást, minthogy az a Cyrill elcsábította.

— Ki az a Cyrill? — kérdezte az apa.

— Egy osztálytársunk, szeminarista, a második legjobb tanuló az osztályban.

— Ugy! Elcsábította? Ezt mindjárt gondoltam! — mondta Braun és gondolatokba elmerülve ült a helyén . . .

Mialatt apa és fiú között ez a jelenet lejátszódott, a gyertyagyújtogató is felkereste Andrást a kolostorban. Az ajtónál álló fráter hosszú sötét folyosókon vitte keresztül a megilletődött asszonyt. Néhány percnyi várakozás után megjelent András, Cyrill kíséretében, aki tisztas távolban megállt.

Anyám! — kiáltott András és átölelte anyját, anélkül, hogy ügyet vetett volna Cyrill figyelmeztető sugáira. Oly szoros-an ölelte a gyertyagyújtogatót, mintha soha többé nem akarna elszakadni tőle.

— Tudtam, — szolt az anya, — tudtam, hogy az én Andrásom még mindig a régi. Ugy-e, fiam, nem te írtad azt a buta levelet! András, mondd már, hogy nem és minden ismét-rendben lesz.

András azonban hallgatott. Cyrill pedig a háttérben sötét arccal mondta: Most kezdődik a komédia.

Anyjának faggatására azonban végül is kinyögte András: — Ugyan, mi kivetnivalót találsz abban a levélben, anyám? Hiszen sok olyan dolgról írok benne, amelyet magad kívántál. Vagy talán nem akarsz, hogy a magam lábán álljak meg? Talán azt kifogásolod, hogy itt vagyok a papnöveldeben? Ha akarsz hazamehetek.

— Nem, ebbe nem akarsz beleszólni. Jól tudhatod, hogy ezekhez a dolgokhoz nem sokat értek. Engem csak az bánt, amit a gyertyagyujtásról írtál. Tényleg magad írtad azt?

— És ha igen?

— Akkor rossz és hálátlan ember vagy, aki nem érdemi meg, hogy it'én földjén éljen. De nem, az én Andrásom nem írhatta ezt.

— Már pedig én tettem! — mondta András és kibontakozott anyja karjaiból. Nem látom be, hogy mért csinálsz ebből ilyen nagy ügyet. Azt a néhány fillért, amit ezzel veszítesz, majd én elküldöm neked.

— András! András! Lehetséges-e ez? Magad vagy-e az, aki így beszél velem? Ha így van, nem ismerhetlek többé! Valamikor volt fiam; most már nincsen. Az a fiú, aki megveti anyját, meghalt annak számára.

— En megvetlek téged? — kiáltott András és ismét anyja nyakába borult.

(Folyt. köv.)

**Ötven pengős ár
garantálja az
elsőrangú munkát
és kivitelt,
I^a I^a anyagot.
Állandó
nagyempenységű
modellek
késznlétben.**

FRITSCHWENDEL HAJMŰVÉSZETI MŰTERME
BUDAPEST, DOROTTYAU. 1.
TELEFON: 181-449
GERBEAUD PALOTA

HIREK NAPTÁR

Sabbosz Éke, Ov 23, IV. Perek.
— Rajs-chajdes bencsolás. —
Gyertyagyújtás (Bpest): 6.35
שנה kimenetele „ : 7.38
Sabbosz Rajs-chajdes Elül, R'eh (Haf-tajro: Hasomájim kiszi), V. Perek.
Gyertyagyújtás 6.25, szombat kim. 7.25.
Vasárnap (aug. 28.) Rajs-chajdes Elül második napja, sajfor-fuvas.

קרן וזן קריאה שטע (Bpest): 7.30

Tisztelettel felkérjük mélyen tisztelt olvasóinkat, sziveskedjenek az esedékes előfizetési díjat azonnal beküldeni, hogy a lap szétküldésében ne álljon be fennakadás.

— A budapesti orth. izr. hitközség aug. 16-án, a külföldi magyarok második világkongresszusa alkalmából, a Kazinczy-utcai főtemplomban ünnepi i'tentiszteletet rendezett, amelyen a hitközség elöljárósága és képviselőtestülete öbudaí Freuder Abraham kormányfőtanácsos hitközségi elnök vezetésével, valamint számos hívó és a hitközségi intézmények képviselői vettek részt. Steif Jonathan rabbi a nyitott frigszekerény előtt megkapó hazafias héber imát mondott. Preis Mózes főkátor által teljes énekarral előadott alkalmi zsoltárok elhangzása után az i'tentisztelet a Himmusz akkordjai mellett ért véget.

— Az újpesti nyilas-merénylet. A vasárnapi napilapok közlése szerint szombaton este Friedmann József nyomdász, rákospalotai lakos két társával az újpesti zsidótemplomból hazafelé haladt. Egyszerre észrevették, hogy egy zöldre férfi követi őket. El akarták kerülni az összetűzést és ezért a forgalmas Árpád-útra siettek, ahol azonban az őket követő férfi kétszer beleszurt Friedmann háta. Friedmann az újpesti mentők élet-

veszélyes állapotban vitték a Gróf Károlyi-kórházba. — A lapok jelentésének utóbbi 2 mondatá helyesbítésre szorult, amennyiben örvendetesen semmi komolyabb baj nem történt. A berugott nyilast egyébként lefogták.

— A nagykállói jesiva felkéri a megdicsőült főrabbi volt növendékeit, hogy címüket tudassák *Scher Salamonnal, Nagykálló*. A jesiva ugyanis kiosztja a *Saszt* a Jahzeitig való áttanulmányozásra a tanítványok között. Ahol többen vannak, együttes levélben jelentkezhetnek.

— Haláleset. Újpesten elhunyt váratlanul *Fischer Ernőné* 50 éves korában. Duschinsky Mihály rákospalotai főrabbi nászát gyászolja a megdicsőültben. Őriási részvét nyilatkozott meg a végtisztességben, mely alkalommal számos *heszpédben* méltatták az oly tragikus hirtelenséggel elköltözött jámbor zsidónőt, hirneves rabbi családok sarját.

— A tokaji orth. izr. hitközség az elnöki tisztséget *dr. Moskovics Sándorral* töltötte be. Az új elnök évek óta odaadó, buzgó előjárója a hitközségnek.

x A „Lloyd Triestino” tengerhajózási társaság a közép-európai események következtében az Ausztrália iránt mindinkább erősebben észlelhető érdeklődés folytán a közelmúltban elhatározta, hogy ausztráliai vonalszolgálatát a folyton erősödő forgalom igényeinek megfelelően átszervezi és a megerősödött forgalomnak megfelelően Ausztráliában és Újzéländban új ügynökségeket állít fel. Ezeknek az ügynökségeknek megszervezésével a Lloyd Triestino magyarországi ügyvezető igazgatóját, dr. Nagy Vilmos m. kir. kormányfőtanácsost, az olasz kir. koronarend lovagját és a Lloyd Triestino irodavezetőjét, Zerkovitz Györgyöt bízza meg, akik a tengerhajózási turisztikai forgalom elismert szakemberei és akik, mint értesülünk, már el is indultak Ausztrália felé.

Magyar-német BÉSZ JÁKOB ÓVODA,

kert, úszómedence, korcsolyapálya. Jelentkezés augusztus 30-tól.
HAUSEN MARGIT old. Bész Jákob tanítóné, Bpest, XIV, Szt. Domokos-u. 7. I. 7.
(Zsidó gimnáziummal szemben.)

SALGÓ-karamella vezet

belőle enni élvezet. Csak egyszer kóstolja meg!
Az egyedüli orth. kóser tej-karamella. Darabja
2 fillér, Mindenütt kapható.

Orth. kóser sajt, vaj, juhtúró

Özv. PAPPER DEZSŐ-né
VII., Dob-u. 19. Telefon: 134-530
— Stauffer-cég gyártmányainak lerakata —
Nagyban Kicsinyben

Viktória Sajt ÖLBÓ

Lerakat: VII., Nyár-u. 34.

— Nagyszőlősen elhalálozott R. Sólem Steinberger a hitközség egyik vezető személyisége. Mély részvét és heszpédim mellett temették.

— Sirkőállítás, R. Czvi Abrahamsohn z. l. budapesti orth. chevra-főtitkárnak és sárbogárdi főrabbinak síremlékét augusztus 21-én vasárnap délután állítják fel Sárbogárdon.

— Biharkeresztesen elhunyt Geiger D. Dezső 55 éves kereskedő. Fuchs Lipót főrabbi mélyenszántó elokvenciával méltatta a megboldogultat.

x Zugligetben kiadok szobát orth. kóser ellátással. Freund Abraham, Csillagvölgyi-út 8/a.

— Elhunyt R. Júdo Oszád legfiatalabb leánya. Dunaszerdahelyről jelentik: Nagy és szent ösök méltó sarja, egy mindenki által szeretve tisztelt és nagybecsült jámbor lélek szállott a mennybe *Wosner Mórné, szül. Aszád Amália* halálával. Az I'tenben boldogult ugyanis legfiatalabb leánya volt a nagyhírű Rabbi *Juda Oszád*nak, az áldottlelkű dunaszerdahelyi rabbinak, aki több nagybecsű tanulmányi, responsorikus és szentírásmagyarázó műnek ismert szerzője. Mindazok, akik még e nagy szellem varázsának közvetlen hatása alatt állottak, mind pedig azok is, akik csak az ő nagy nevéhez fűződő jámbor kegyelet megnyilvánulásából szerezték tudomást kivételes nagyságáról, tapasztalhatták, hogy az I'teni gondviselés örökösét most elhunyt leánya fölött, élete minden mozzanatában. Benne élt szentéletű atya szelleme, ez töltötte be és irányította 94 éves hosszú életét, melyből egyetlen nap sem múlt el imádság, jótétemény és más nem cselekedet gyakorlása nélkül. Nem várta, hogy ajtaján zörgessenek a szegények, hanem ő maga kereszte fel azokat diszkret adományával (maton b'szezszer) s a bibliai derék asszony példájára, messzire kinyújtotta adakozó kezét a segélyre szorulóknak felé (káppah porszóh l'óni). Áhitat fogta el az ismerőseit és látogatóinak nagy táborát, akik szinte megdöbbenve, de elévülten szemlítették, miként ajánlja lelkét I'ten kezébe és hogy mennyire hatotta át utolsó pillanatát a mennyel boldogság előérzete. Valami földöntúli nyugalom sugározta be arcát, amikor a jelenlévők, saját kérésére belekezdtek a halálóklónál mondandó imába és hangjukra pillanatonként felocsudva átszellemülten Omén-t bologattott. — A jámbor nagyasszony halálát sokan gyászolják, köztük *Wosner Májer*, a pesti izr. hitközség főgondnoka és őt testvére, akik a megboldogultban édesanyjukat siratják. A templom udvarán rendezett végtisztességben megjelent a város apraja-nagyja az egész előkelőséggel az élükön. Az elhunyt érdemeit pedig *Weinberger dunaszerdahelyi főrabbi* és *Friedmann rabbi* méltatták. Még egyszer felvillant *R. Júdo Oszád* áldott emléke leánya sírjánál és büszkeség töltötte el nemcsak a híveket, hanem az egész város lakosságának lelkületét is, hogy ily tündöklő emlék ragyogja be őket.

— A zsidó erkölcs és vallásosság érdekében. Hajdusoboszló fürdőről írják nekünk: Főt, főrabbin többiben kénytelen a szószerűről kikelni azon szomorú anomáliára ellen, hogy zsidó férfi és női fürdővendégek a közös fürdőt használják, dacára annak, hogy kabinfürdők is vannak. „Egyik bűn azután vonzza a másikat” és nemrituális étkezésekben fogyasztanak tejet és tejes ételeket, sőt szombaton is fogyasztják, az akkor készített ételeket. És teszik ezt minden szegényérzet nélkül, y. n. „vallásosabbak” is. Felkéretnek tehát a főt, rabbi urak: *tartsák állandóan felszűnve hitközségeikben a zsidó erkölcsök propagálásának ügyét és lankadatulul hirdessék a nem-rituális ételaktól való tartózkodás nagy fontosságát.*

— Halálózás. Megrendülve vette tudomását az egész budapesti orthodoxia, hogy egyik nagyrabbesült, játékony tagja *Renner Dániel* butorkereskedő 52 éves korában tragikus váratlansággal elhunyt. Welcz Izrael rabbi búcsúztatta szívbe-markolóan, majd *Klein Márkus* saszchevra-elnök a Saszchevra veszteségét ecsetelte. A Mindenható nyujtsa vígaszt a hátramaradottaknak.

— Nem engedélyezte az ügyészség két nyilatlap megjelenését. Az ujonnan életbelépett sajtórendelkezés értelmében az ügyészségnek be kell mutatni a nem rendszeresen megjelenő lapokat és egyéb nyomtatványokat. A rendelkezés értelmében szerdán az ügyészségnek bemutatják a *Nyilas Népszava* és a *Bátorság* című sajtótermékeket. A királyi ügyészség közölte, hogy nem engedélyezi a lapok megjelenését.

Orth. Fiúinternátus Miskolcon

Az orthodox rabbiág felügyelete alatt az iskolák közelében tanári korrepetálással, idegen nyelvek és zenetanítással INTERNÁTUST nyitok. Szíves érdeklődők referenciáért Auszterlitz főrabbi úrhoz és a miskolci „Erzsébet” fiúiskola igazgatójához fordulhatnak.

Horovitz Ferencné, Miskolc, Mindszent-utca 9.

IRT, TAKARIT: HAUSEN

VII., Dob-u. 34. (Tel.: 142-675.)
— Tűzharcos —

Dr. Frenkel Bernát vallásánár
zsidó nevelőintézet
Internátus fiúknak és leányoknak minden iskolatípus közelében.
Leánytöbbségű, 14 évesnél idősebbeknek, közművelődési és gyakorlati irányú tanfolyamok. XIV., Szabó József-u. 14. (Telefon ószig: 165-170.)

— Egy napon halt meg egy öreg házaspár. Margittáról jelentik *Tischler Süsszanna* tekintélyes kereskedő egy napon halt meg feleségével. A férj 88, az asszony 80 éves volt. Hatvankét éven át éltek példás házasságot. Gyermekek nem volt. *Tischlerné* három év óta súlyos beteg feküdt és az volt a kívánsága, hogy férjével egy időben távozzon az élők sorából. Ez az óhaja teljesült vasárnap. A férj délután háromkor, az asszony este hét órákor halt meg. A férj a *Kszáv Szaffér* jeles tanítványa volt. A kettős temetés hétfő délután ment végre az egész város osztatlan részvéte mellett.

— A Keleti tenger partján egymásután sorakoznak a kis fürdőhelyek, részben Lengyelországhoz tartoznak. A határon van *Zoppot* német fürdőhely, mellette *Orlov* lengyel fürdő. Tavaly Orlovban lengyel diákok a zsidó fürdővendégekkel szemben úgynevezett egyéni kilengéseket csináltak, amire a szomszéd Zoppotba mentek nyaralni és az évad végéig körülbelül huszonegyezer zsidó vendég fordult ott meg. A szezon végén azután a kerület vezetője (Gauleiter) hatalmas beszédet tartott, hogy meg kell tisztítani a fürdőt a zsidóktól és meg is tette a szokásos intézkedéseket. És most mi történt? Az egész fürdőhely üres. Összesen 34 fürdővendég van, mert közben Orlov fürdővezetősége kijáratodott és előzőleg kijelentette, hogy a nyaralók békéje és biztonsága érdekében minden intézkedés megtörtént és most Orlovban 5000 zsidó vendég van...

— BEKÜLDÜTT HIREK. Öföhértón vasárnap impozáns házfelavatási ünnepélyt rendeztek *Mandel Adolf* és neje, *Mandel Benjámin* mélyenszántóan ecsetelte az ünnepség jelentőségét az egybegyűlt közönség előtt. — A salgótarjáni Tiferesz *Bachurim* új tisztikara: *Kahan Kálmán* elnök, *Sonnenschein Géza* alelnök, *Steiner Jenő* titkár, *Baumann Herman* és *Kahan Mór* gondnokok, *Blau Miksa* pénztárnok, *Hauer Menyhért* tanügyi vezető, *Fischer Artur* könyvtáros, *Rosenberg Ernő* ellenőr. — A pápai „*Mirjam* Leányegylet” szívesen gratulál eljegyzésükhöz: *Bodanszky Rózsának, Hoffmann Máchlónak* és *Pfeifer Renének*. — *Brisz-miló*, *Friedmann Mór* salgótarjáni főkátor *Devórim* szombatján vezette be újszülött kisfiát az ősi szűzetségbe. Az ügyes majhel hírében álló örömapa, egyben a kvatter szerepét is betöltötte.

CSALÁDI HIREK

(Négy sorig 4 P.azonfelül soronkint 1 F)
Bohrer Illy és *Süssmann Marcell* e hó 14-én Budapesen házasságot kötöttek.
Groszberg Sárika Budapest és *Guttmann Béla* B.-csaba házasságot kötöttek.
Löwinger Ilonkát Makó, eljegyezte *Németi Fíbor* Nyíregyháza. (Minden külön értesítés helyett.)
Altmann Bözsikét S. A. Ujhely, eljegyezte *Bein Lajos* S.A.Ujhely. (M.k.é.h.)
Berger Friduskát Miskolc, eljegyezte *Schwarz Andor* Nyíregyháza.
Funk Sárika Körosladány, *Weinreb Jenő* Oros jegyesek.
Hoffmann Ius és *Weisz Izidor* Bpest jegyesek.

Mermelstein Magda Szolyván augusztus 13-án tartotta esküvőjét *Weiszberg Salamonnal*, Szerencs.

Braun Judit Salgótarjában e hó 14-én tartotta esküvőjét *Friedländer Sándorral*, Újpest.

Stern Erzsike Kisvárdá, *Klein Lajos* Kisvárdá jegyesek. (A kisvárdai T. B. sziv. gratulálja volt vezetőjét. Szerkesztőségünk melegen köszönti munkatársát *Stern Dánielt*, a menyasszony atyját.)

Dr. Roth Sándor tétényi főrabbi f. hó 9-én tartotta esküvőjét *Görömböly-Tappica* függőn, *Morgenstern Fancsiká* úrleánnyal Sajószentpéterről, előkelő közönség jelenlétében. A szertartást a miskolci, szentpéteri, putnoki és verpeléti főrabbi végezték. A 190 terítékes vacsoránál szobnőlszebb dívré tájró hangzott el. A vőlegény kiváló szónoki képességéről tanuskodó szívrüható beszéde után felszólalt *Grünfeld* szentpéteri, *Teitelbaum* putnoki főrabbi és *Neufeld* miskolci rabbi. *Végül* *Austertlitz Sámuel* miskolci főrabbi, mint a vőlegény tanító mestere és nagybátyja köszöntötte melex szavakban az ifjú párt. Az ünnepség szombaton Sajószentpéteren folytatódott, ahol a tétényi főrabbit a hitközség egy dírs megartásával tisztelte meg és úgy charifíjaz, mint magidusz szónoklatával lebilincselte a hallgatóságot.

Menyasszonyi ajándékok, óra és ékszerárúk legmegfizetőbb vétel és eladási forrás GESTETNER IMRE, Újpest, Hajnal-u. 11. Budapesti telefon 495-119. Ékszertőszedeteg.

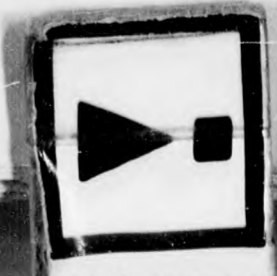
ELADÓ BRILLIÁNS ékszeréért nagy árat fizetek. Mindennemű ékszer, óra jutányosan beszerezhető: *Streicher Béla*, Teréz körút 31. Telefon: 310-879. Szombaton zárva.

Institut Dr. M. Ascher, Bex-Les-Bains

(Fr. Schweiz). Gegründet 1905. Separate Abteilung für Khabén und Mádchen. Idealer Luftkurort. Englisch, französisch, deutsch etc. STRENG RELIGIÖSE ORTH. ERZIEHUNG. Handelswissenschaftliche, av. landwirtschaftliche Ausbildung. Eigene Farm. Bescheidener Pensionspreis. Verlangen Sie Prospekt.

BECKERT HUGO parókakészítő specialista

Speciális kivitel! VII. DOB-UTCA 27. Speciális kivitel!
Elegáns paróka felhez simuló hártayvőny színek, csakis valódi prima hullámos hajból készítve.

Pályázatok

Pályázatok és apróhirdetések díjszabása: Minden szó egyszeri beiktatása 16, vas-tagon szedett betűkből 32 fillér. Állást-keresőknek 10, ill. 20 fillér. Legkisebb hirdetés díja 2 pengő. Az összeg előre küldendő be; lehet 10 filléres levélbe-lyegekben is.

A sárospataki aut. orth. izr. hitközség keres a nagyünnepkre egy kellemeshangú, szigorúan vallásos baal műszafi. Fizesítés megegyezés szerint. Pályázatok f. hó 26-ig Szóffer Mór hitközségi elnök cí-
mére küldendő.

A rajkai aut. orth. izr. hitközség a metszője betegegye folytán betöltendő kántor-metszői állásra pályázatot hirdet. Pályázhat 35 éven aluli talmidhóchom, magyar állampolgár, kellemeshangú sa-
jchet übajdek ümenaker, ki három elis-
mert orth. rabbittól kabólóval rendelke-
zik. Fizetési igény, eddigi működés és csa-
ládi állapot megjelölendő. Javadalmazás
megegyezés szerint. Nötlenen benőülés
céljából előnyben részesülnek. Költségek
csak a megválasztottnak térítették meg.

HEIDEN JENŐ OPTIKA—FOTÓ

Budapest, VII., Király-utca 21. szám.
Telefon: 1-381-10. Szombaton zárva.

PARÓKÁT

legszebb kivitelben készít hullámosít-
tott hajból; javítást, ondulálást olcsón
vállal

HEISZ JENŐNÉ

parókakészítő és női fodrász,
Budapest, VI. Vasváry Pál-u. 4.

Farkasvölgyi

orth. kóser penzió a Svábhegy déli
lejtőjén
Torbágyi-út 110. sz. Tel.: 165-275.
Tulajdonos: KRAUSZ MÓR.
(59-es villamos). Minden szoba külön
terrasszal, folyóvízzel. Elismert ki-
tűnő konyha, polgári árad.
Grosz J. József budai orth. főrabbi
felügyelete alatt.

Nyilvános jogu izr. polgári iskolával és Talmud- Tórával kapcsolatos orth. fiuinternátusba Vácon

megkezdődtek az előjegyzések a köv. tanévre. Prospektust küld:
HERSCH IZR. INTERNÁTUS, VÁC.

Orthodox Izraelita Leányinternátus, Vácon

elemi, polgári és kereskedelmi tanulók részére. Modern épületben a legkényesebb
igényeket kielégítő higiénikus berendezéssel. Bőséges ellátás. Családi és val-
láserkölcös nevelés. Egészségügyi és tanulmányi gondos ellenőrzés. Komoly
felügyelet. Német társalgás. — Prospektus.
HIRSCHFELD LEÁNYINTERNÁTUS, VÁC.

Apró hirdetések

ISKOLA közelében, szigorúan orth., hü-
séges otthonra találhat olcsón 1—2 is-
kolás fiú vagy leány. Klein Lipót,
Bpest, Rombach-utca 11.

32 ÉVES vallásos pincemester vidéki
nagyvárosban biztos állásban, nősülne.
Jel.: „Hozományt gyümölcsözötném”.
ÉPÜLETFA- és anyag kereskedésemet
Pestkörnyéken családi okok miatt elad-
nám. Saját telep, teljes felszerelés,
pesti telefon. Jelige: „15.000.”

GYÓGYNÖVÉNYPINCÉSKESKE-
DÉS irodai munkákhoz, könyveléshez,
gyors. és gépiráshoz értő fiatallembert
keres. Címe: Tiferesz Bachurimnál,
Bpest, Kazinczy-u. 27.

Jeligés levelek továbbításához 20 filléres bélyeg mellékelendő.

KÁNTOR-METSZŐI állásomat beteg-
ség miatt átadnám intelligens csinos
leányom kiházásításával kapcsolatban.
24 évestől jómegjelenésű ben tajró
fiatalember fényképes ajánlatát kérem.
Kész sajtchet előnyben. Szendrovits
Mór, Rajka.

INTELLIGENS orth. leány elhelyeke-
dést keres fűszer- és vegyeskereskedés-
ben, esetleg háztartásban. Cím: Fein
József, Kúnágotata.

TANULÓNAK felveszek szolid orth.
fiút, fűszer-rőfős-, rövid-, vas és bőr-
üzletben. Kiss Izráel, Tornyospálca.

SZIGORUAN orth. középkorú nő, ki a
háztartásban is jártas, gyermektelen
házaspártnál elhelyezést nyerhet. Fried-
mann Ferenc, Kiskunmajsza.

IDEI KÉKMÁK 5 kilón felüli vételnél P
1.25; PERGETETT AKÁCMÉZ tet-
szés szerinti mennyiségben, kg. P 1.25.
utánvétellel. Kellner Mór, Kiszvárd.

II. POLGÁRISTA fiam mellé nevelőt
keresek. Elsőrendű vallásos pedagógu-
sok, kik *chümmist* is tanítanak, ajánlkoz-
zanak „Szakmát is tanulhat” jeligére.

KERESEK szigorúan orth. perfekt sza-
kácsnót, aki szabad idejében gyerme-
kessel is foglalkozik. Kohn Szerén,
Bonyhád.

CSINOS, szorgalmas, vallásos vidéki üz-
letleány megismerkedne nősülendő 32—
42 éves orth. férfitel. Jelige: „Jelent-
kezik a rendeltetett?”

TÜZHARCOS, ki bankgaranciával ren-
delkezik, az építési-, vas-, gép- és fa-
szakmában perfekt, könyvelés és levelez,
bármilyen szombattartó állást vállalna.
Megkeresést „Tüzharcos” jeligére kér.
ORTH. házaspár iskolás gyermeket ellá-
tással olcsón elvállal. Rombach-u. 3.
II. 41.

NYIREGYZHÁZI orth. család elvállal
fiú- és leánytanulókat teljes ellátásra
korrepetálással és vallásoktatással.
Cím: „Okleveles rabbi”, Nyíregyháza,
Postrestante.

KÖNYV- és papírkereskedőségét azon-
nalra keres: Keller Mór, Salgótarján.
UJHUTÁN (700 méter magas) szobák
penziórendszerrel, orth. kóser kosztal
kiadók. Rosenberg-Benedikt, Ujhuta,
Bagolyhegy.

RŐFÖS-, férfikafekció üzletben kere-
sek fiatal, szerény igényű szombattartó
segédet. Schnitzler Jenő, Verpelét.

URIHÁZHOZ német nevelőleány keres-
tetik. (Franciaul, angolul tudó előny-
ben.) „Tüchtig und verlässlich”.

ÜDÜLJÖN ZUGLIGETBEN! Arnyas-út
10. (Szarvasnál.) Modern, gyönyörű
fekvésű kertés villa. Elsőrendű orth.
ellátás, tanulóknak is. Tel.: 164-838.

Jeligés hirdetések feladónak címét diszkrécióban tartjuk.

ORTH. NŐ Bpsten, főzésre, takarításra,
vagy gyermekek mellé ½ napra ajánl-
kozik. Kitűnő referenciákkal rendelke-
zik. Jelige: „Megbízható”.

ZSIDÓ DIÁKLÁNYT középkorú val-
lánanár, kinek 17 éves diáklánya van,
Városligetre néző tágas lakásában az
az 1938/39. tanévre teljes ellátással el-
fogad. Erdekklődés: Dr. Molnár Ernő,
Bpest, Aréna-út 68. (Telefon: 336-621.)

LAKODALMAKAT Debrecenben leg-
szebben, legolcsóbban készit, elegánsan
berendezett 100 személyt befogadó ét-
termében és nyári kerthelyiségében:
Klein orth. vendéglős, Piac-u. 66.

DRŐSEKAT németül, ünnepélyes alkal-
makra (*barmiczöv*, *chaszene*, próba és
székfoglaló stb.) 5.50 P előzetes bekiül-
dése ellenében, *psettölt külön díjazás-
sal*, diszkréció mellett szállit: Braun
Izráel rabbi, Bpest, Izabella-u. 36.

ÉPÜLETFA, vagy egyéb kereskedői
szakmában gyakorolnak, vagy rövi-
debb időre tanulóknak elhelyezkedne 4
középkorú és jesivát járt 20 éves
fiatalember. Jelige: „Dolgozni szeret-
nék?”

**ISKOLÁSGYERMEKEK ORTH.
INTERNÁTUSA.** Valláserkölcös ne-
velés, korrepetálás, német társalgás.
Az összes iskolák közelében. Kitűnő
referenciák: VIRÁG GYULÁNE,
BUDAPEST, Ó-UTCA 42.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:
GROSZBERG JENŐ
Klein S. nyomda, Bpest, VI. Lovag-u. 14.
Telefon: 1-111-95.

אללנעמיניע יודישע צייטונג

נ"ב

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót ר'ל

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VI., EÖTVÖS-UTCA 26/C.
Telefon: 1-238-08. Csekk száma: 50.791.
Egész évre 20 pengő. Külföldre P 25.

Szerkeszti:
Groszberg Jenő

A nyirbátori főrabbi ירוקלי

„Sever al sever nikro —
egyik csapás követi a másikat”.
(Jirmijo 4.)

„Thajm el thajm kajre — a
fájdalom egyik zuhatagja át-
hangzik a másik bánatmélység-
be.” (T'hilim 42.)

Még hatása alatt állunk annak meg-
döbbentő, mélységes fájdalomnak, ame-
lyet Bródy Emánuel nagykallói főrabbi,
Ov 8-án bekövetkezett elhunytá kiváltott
és már újabb csapást kell jelentenünk:
Teitelbaum Naftali, a nyirbátori orth.
hitközség hön szeretett főrabija, az
Orth. Központi Bizottság nagyérdemű
tagja, a *gódajt hadajr*, nincs többé az
élok sorában!

Oly családból származott, amely a hó-
szid vallási irányzatnak ragyogó vezérlő
alakokat és szent mestereket adott. Ük-
unokája volt a legendáshírű *Jiszmach
Majse* újhelyi gaonnak, fia R. *Jisroel
Jákajv Teitelbaum* ökörmézói és veje R.
Majse Jozsef Teitelbaum újhelyi főrab-
binak, a *K'düasz Jomtov* szigeti gaon
fivérének. A megdicsőült 1867-ben szüle-
tett. Már egész fiatalon kitünt élelmé-
jűségével és 1891-ben főrabijává vá-
lasztotta az akkor még kicsiny, nyirbá-
tort hitközség, melyet ő nagygyá, nevéssé
tett és az ország egyik mintahitközsé-
gévé, „*ir voém b'jisroel*”-lá fejlesztett.

„*Halaj széd'ü, ki szár v'gódajt nofal
hajajm haze b'jisroel* — hát nem tud-
játok-e, hogy fejedelem és nagyság hul-
lott le a mai napon Izráelben”. Az Irás
(Smüel II., 3. 38) e szava tolu joggal aj-
kára mindenkinek a nyirbátori főrabbi
váratlan elhunytá hírére. A megdicsőült
odaadással, lelke minden ragaszkodásá-
val őrizte a szent hagyományokat. Egy
költői midras így írja le az értékes, drá-
ga, alkotó élet befejezését:

— Az emberek ismétlik a zsolttáros
igenek egyik részét: „*óvad chosid min
ho'recz* — eltávozott a jóságos a földről”
és a mennyei kar befejezi az Ige másik
részét: „*v'jósor b'ódom ójin* — az em-
berek legderekábbja nincs már itt”.

Ó róla ezt el lehet mondani!
Áldás emlékére!

A choszid-irányzat nála a fokozott jó-
szívűséget, a vallásoságot, az egyéni
puritánságot, az erkölcsi kristálytisztá-
ságot jelentette. A choszid-tanítás látszó-
lagos ellentéte, a fellángolás és aláza-
tság (*hiszlakövusz és siflusz*) nála szer-
ves egészbe olvadt. Csupa lelkesedés volt,
amikor a *klal*-nak, az orth. közösségnek
vallási dolgairól volt szó és csupa aláza-
tosság és szerénység, mikor anyagi kér-
dés, földi javak kerültek szönyegre.

Szellemében cselekszünk, amikor nagy
névrokna R. *Naftoli Ropschitzernek* a
heti szidrával összefüggő egy mondasát
idézzük:

— *Van ember, aki tökéletes földi dol-
gokban, amikor saját érdekeiről van szó,
van ember, aki az emberekkel való szerep-
lésében kifogásolható, de a szertartások
teljesítésében tökéletes; azonban mind a
kettő külön-külön csak töredék. Éppen
ezért mondja a szidra: „Tómim tihje —
légy tökéletes, mint ember, de „im Ha-
sém Elajkecho — az Örökkévaló T'ned-
del együtt”.*

Az ő életének tartalma is ilyen volt.
Jósággal és felelősségérzettel működött
akár egyéni, akár hitközségi, akár tá-
gabb értelemben vett orthodox országos
ügyről volt szó. A legnemesebb értele-
mben vett vezető egyéniség volt. Olyan,
amint ezt megrajzolja a Tóra, amikor azt
mondja *Majse Rabenüröl*: „*Vajered
Majse*... — leszállt a hegyről a nép-
hez és megszentelte a népet, — azzal,
hogy az eszmék gondolatvilágának ma-
gasságából a nép közé ment, tanított, pél-
dát mutatott: megszentelte a népet, mert
nevelőleg hatott reá. A megdicsőült is
egész életében leszállt a néphez, egyéni-
ségével megszentelte, megnesímítette
egész környezetét és most az élet siralom-
völgyéből visszazállott lelke a mennyei
üdvösség magasságába, amint azt oly
szépen mondja a szent zsolttáros: „*Ki
emelkedhetik az Örökkévaló hegyére és ki
állhat meg Szentségének helyén? A tiszt-
takezül és mocskotalan szívű.”* Ilyen volt
ő, Rabbi *Naftoli Teitelbaum!*

Aldás emlékére!

A megdicsőült még résztvevett a Köz-
ponti Bizottság július 10-én tartott ülés-
én. Egy héttel később elutazott leánya
kisérétében az évek óta megsokott ma-
riénbadi kurájára, a legjobb hangulat-
ban. Mintegy két héttel ezelőtt fehérvé-
rűség tünetei mutatkoztak és a mult hét
csütörtökön kórházi kezelésre Budapestre
utazott. Péntek reggel érkezett meg a fő-
városba, ahol az orvosok a főtisztelendő
úr állapotát régi szívgyengeségére tekin-
tetül máris igen súlyosnak látták. A
Központi Iroda részéről — az elnök kül-
földön távol lévén — Dr. Reiner Imre
jogtanácsos fáradozott a nagybeteg érde-
kében. A gaon hirtelen válságosra for-
dult állapotának hírére *Lefkovits Jenő*
nyirbátori hitk. elnök vasárnap feljött a
fővárosba és minden lehető megkísérelt
a caddik megmentésére, amire még hét-
főn sem adott fel a reményt. A Minden-
ható azonban máskép döntött és a gaon,
aki szinte utolsó leheletéig megőrizte ön-
tudatát és még utolsó perceiben is a zsidó
közügyek iránt érdeklődött látogatónál,
Elül 3-án kedden hajnali ½ órakor a
Smá Jisroel szavaival kilehelte nemes
lelkét. Csodálatos jelenség gyanánt kell
feljegyeznünk, hogy ezen a napon volt
Jahrzeitja édesanyja (*mórasz Hendl*)
után és vasárnap arról panaszkodott
unokaöccsének a váci dájonnak, hogy nem
tudja, vajjon képes lesz-e kedden *kadist*
mondani, oly gyenge... *igen nehéz nap-
ja lesz kedden* — mondotta... És ime az
anya magához ölelte gyermekét saját
megdicsőülésének napján... A haláleset
lesújtó hírére a közben hazautazott nyir-
bátori elnök az egész előjárósággal ked-
den délután autón Budapestre érkezett,
hogy drága halottjukat hazavigyék.

A pesti bucsuztatás

A *taharo*-szertartást a budapesti orth.
chevra végezte kedden délután ½ óra-
kor az új temetőben, ahol nagy embertö-
meg gyűlt össze, hogy búcsút vegyen
Izráel nagyjától. A *taharo*-ban csak elő-
zőleg mákvót vett személyek vehettek
rész. A szertartás után 5 heszed hang-